

การสร้างเสถียรภาพทางการเงินของคนไทย
เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

โดย

นายวิเชฐ ตันติวานิช

ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการใหญ่

บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๒๖

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง การสร้างเสถียรภาพทางการเงินของคนไทย เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของ
ประเทศ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายวิเชฐ ตันติวานิช หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

ประเทศไทยเริ่มต้นมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ เมื่อปี ๒๕๐๔ ได้มีการระบุให้มีความชัดเจนในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ขณะนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่มีการมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย แต่ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศกลับมีความยากจนลงโดยเปรียบเทียบ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจมีความชัดเจนมากขึ้นฐานะของคนรวยกับคนจนมีความแตกต่างกันมากขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของคนทั้งประเทศไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น คนที่มีฐานะปานกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ กำลังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศทุกด้าน แต่ยังคงวนเวียนอยู่ในสถานะ “กับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap)” หากบริหารจัดการไม่ดีก็จะทำให้เกิดความอ่อนแอของสังคม และประชากรของชาติ ส่งผลให้ประเทศชาติอ่อนแอในด้านเศรษฐกิจสังคม และส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างทางการเงินของคนจัดอยู่ในระดับฐานะดี ปานกลางและยากจนของประเทศไทย พร้อมทั้งศึกษาให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตว่า จะมีความแตกต่างกันมากขึ้นหรือน้อยลง และเพราะสาเหตุอะไร และเพื่อศึกษาวิธีคิดและพฤติกรรมการบริหารจัดการด้านการเงินการลงทุนของคนในระดับฐานะปานกลาง ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ นอกจากนี้ ยังต้องการเสนอแนวทางการสร้างเสถียรภาพทางการเงินส่วนบุคคลให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

ทั้งนี้จะควบคุมการวิจัยให้มีขอบเขตที่ชัดเจน ไม่กว้างจนเกินไปโดยกำหนดขอบเขตคือ ส่วนข้อมูลทางสถิติ และ ข้อมูลแสดงฐานะทางการเงินเฉพาะในส่วนที่หาได้ทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะบางกลุ่มที่มีการประกอบอาชีพ หรือมีรายได้ชัดเจน เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างบริษัท เจ้าของกิจการ

วิธีการดำเนินการวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ เปรียบเทียบวิเคราะห์ให้เห็นถึง วิธีคิด และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย มาประกอบกับข้อมูลเชิงปริมาณบางส่วน โดยจะใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ พูดคุย และสังเกตจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ประกอบด้วยข้อมูลทฤษฎีภูมิจากการค้นคว้าจากบทความ งานวิจัย หรือกรณีศึกษา (Cases) อื่นๆ ที่หาได้จากแหล่งข้อมูล และเข้าสู่ขั้นตอนการเก็บข้อมูล โดยการเริ่มจากการศึกษาข้อมูลทฤษฎีภูมิจากแหล่งข้อมูลก่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลมาตั้งเป็นโจทย์หลัก จากนั้นจะวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มาเพื่อตั้งชุดคำถามที่จะใช้ในการจัดเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์ พูดคุยและสังเกตต่อไป เมื่อได้ข้อมูลจากทั้ง ๒ แหล่งมาแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของข้อมูลทั้งสองแหล่งประกอบกันต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คือ ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ต่อมาคือ ประโยชน์ต่อทางสังคม คือ การสร้างประสิทธิภาพการบริหารการเงินให้กับประชากรไทย จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น ส่งผลถึงคุณภาพชีวิตและฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น และประโยชน์ต่อการเมืองการปกครอง ประเทศใดที่ประชากรของประเทศมีความสุข มีฐานะพอสมควรในระดับอิสระภาพทางการเงิน จะไม่มีหรือมีปัญหาด้านทางสังคมน้อย ส่งผลให้การเมืองของประเทศนั้นมีภาครัฐ ภาคราชการ และภาคการเมืองที่แข็งแกร่ง

ดังนั้น เพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนให้กับประเทศไทย ผู้วิจัยจึงจัดทำเป็นข้อเสนอแนะ ๓ ประการ คือ ประการแรก ภาครัฐต้องร่วมกับภาคเอกชนในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพร้อมทั้งทักษะการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลให้ทั่วถึง ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ ประการที่สอง ต้องเร่งสร้างและส่งเสริมโอกาสในการระดมทุนของภาคธุรกิจด้วยการสนับสนุนให้ธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พร้อมทั้งเปิดโอกาสในการลงทุนของประชาชน ด้วยการสนับสนุนการลงทุนผ่านกองทุนรวม และประการสุดท้าย คือ แก้ไขปัญหาคอร์ปชั่นอย่างจริงจังในทั้งภาคการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

คำนำ

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์มายาวนาน บรรพบุรุษของไทยรุ่นแล้วรุ่นเล่าได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังความสามารถให้แก่การสร้างชาติบ้านเมือง ให้เป็นปึกแผ่น มีความสงบร่มเย็น สันติสุขต่อเนื่องกันมาช้านาน ในช่วง ๕๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เข้าสู่สภาวะการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมอย่างจริงจัง เริ่มตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ ในปี ๒๕๐๔ เป็นต้นมา ผลพวงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาดังกล่าว ได้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบให้แก่สังคม การเมือง เศรษฐกิจและประเทศชาติโดยรวมตลอดมาจนถึงวันนี้

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ จึงพยายามมุ่งเน้นไปที่การหาแนวคิดและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะสามารถเกี่ยวโยงไปคำจูนสังคมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยความพยายามดังกล่าวจะสำเร็จได้สมบูรณ์แบบหรือไม่ สำเร็จได้อย่างไร และสำเร็จเมื่อไร ก็จะต้องติดตามดูแลและส่งต่อแนวคิดกันไปอีกหลายยุคหลายสมัย และผู้วิจัยก็มั่นใจว่า การพัฒนานี้จะต้องหมุนเวียนต่อเนื่องกันไปไม่มีที่สิ้นสุด เพราะโลกทุกวันนี้ ไม่ได้หยุดนิ่งหรือเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ อีกต่อไป หากแต่จะมีการตื่นไหล แปรปรวน ปรับเปลี่ยน และผันผวนไปตลอดเวลาและไม่มีที่สิ้นสุดลงได้

ผู้วิจัยขอฝากให้ผู้สนใจในเรื่อง การสร้างเสถียรภาพทางการเงินของคนไทย เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ นำไปค้นคว้า ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ลงรายละเอียดให้ลึกกลงไปอีก เพื่อให้เกิดความถ่องแท้และมั่นใจได้ว่า ประชากรไทยส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งเป็นคนมีฐานะปานกลาง จะได้ยกระดับฐานะตนเองขึ้นสู่ระดับที่ดีขึ้นกว่านี้ได้ และประเทศไทยจะสามารถหลุดพ้นจากภาวะ “กบฏประเทศรายได้ปานกลาง” (Middle Income Trap Country) ได้ในที่สุด อย่างไรก็ตาม หากคุณค่าของบทวิจัยฉบับนี้ไม่ชัดเจน ไม่มีคุณค่าในการสานต่อ หรือต่อ ยอดการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยก็จะขอให้เก็บรักษาบทวิจัยนี้ไว้ เพื่อในอนาคตจะมีผู้นำมาย้อนดูและพัฒนาต่อไปได้อีก

(นายวิเชฐ ตันติวานิช)

นักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีการดำเนินการวิจัย	๓
ข้อจำกัดการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๔
บทที่ ๒ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสร้างผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐาน ของสังคมไทย	๕
การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนไทยในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา	
เป็นผลของการเติบโตทางเศรษฐกิจ	๕
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนไทย	๖
คนส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะปานกลางแต่ยังอยู่ในภาวะหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน	๑๑
ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ	๑๖
สรุป	๑๘
บทที่ ๓ ฐานะทางการเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย และการบริหารการเงินของ ประชากรไทย	๒๑
เงินออมเฉลี่ยต่อเดือนมีแนวโน้มลดลง	๒๒
การอุปโภคบริโภคเน้นความสะดวกสบาย รวดเร็วมากขึ้น	๒๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาระหนี้สินประชาชนและการแก้ปัญหาของรัฐ	๓๐
การบริหารจัดการการเงินยังขาดประสิทธิภาพ	๓๓
ปัญหาการบริหารจัดการเงินที่ยังขาดประสิทธิภาพเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจ	
ด้านการบริหารการเงินทำให้เกิดปัญหาทางสังคม	๓๖
สรุป	๔๐
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๔๑
ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีฐานะปานกลาง และเข้าสู่กับดักประเทศ	
รายได้ปานกลาง (Middle Income Trap Country)	๔๑
ประชากรไทยขาดความรู้และทักษะในการบริหารการเงินส่วนบุคคล	
(Personal Financial Management)	๔๑
ปัญหาอุปสรรคซ้ำเติมปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย	๔๒
ประสิทธิภาพการผลิตของประชากรไทยส่วนใหญ่ลดลง	๔๓
สรุป	๔๓
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๔๕
สรุป	๔๖
ข้อเสนอแนะ	๔๘
บรรณานุกรม	๕๒
ประวัติย่อผู้วิจัย	๕๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒-๑	รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร จำแนกตามภาคและจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๕๓	๑๓
๒-๒	สัดส่วนการประกอบอาชีพในภาคการผลิตต่างๆ จำแนกระดับ การศึกษาสูงสุด	๑๔
๒-๓	รายได้ ค่าใช้จ่ายและการออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนไทย	๑๖
๓-๑	การออมครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนในปี ๑๐ ปีข้างหน้า ถึงปี ๒๕๖๕	๒๓
๓-๒	สัดส่วนรายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามรายได้ (Quintiles by Income) ปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๔	๒๔
๓-๓	ผลสำรวจความคิดเห็นทางสังคมของผู้บริโภคในเดือนเมษายน ๒๕๕๗	๓๕
๕-๑	บทบาทของหน่วยงานของไทยจำแนกตามกิจกรรม	๔๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

๒-๑	จำนวนครัวเรือนไทยจำแนกตามประเภทครัวเรือนปี พ.ศ. ๒๕๕๒	๖
๒-๒	สัดส่วนครัวเรือนไทยจำแนกตามประเภทครัวเรือนเปรียบเทียบ พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๕๒	๖
๒-๓	สัดส่วนเด็กที่ได้อยู่กับทั้งพ่อและแม่ จำแนกตามเขตปกครอง	๗
๒-๔	อัตราการมีบุตรเฉลี่ยของผู้หญิงไทย (๑๕-๔๕ ปี)	๗
๒-๕	ร้อยละของเด็กที่มีอายุ ๐-๑๔ ปี ต่อประชากรทั้งประเทศและร้อยละจำนวน ครัวเรือนที่มีเด็กอาศัยอยู่ต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในประเทศไทย	๘
๒-๖	สัดส่วนครัวเรือนประเภทเด็กอยู่กับผู้สูงอายุตามภูมิภาคต่างๆ	๑๐
๒-๗	จำแนกผู้สูงอายุต่อครัวเรือน	๑๐
๒-๘	สัดส่วนคนจน จำแนกตามภูมิภาค	๑๒
๒-๙	สัดส่วนหนี้สินภาคครัวเรือน ต่อ GDP	๑๕
๒-๑๐	สัดส่วนประชากรในแต่ละวัย	๑๖
๒-๑๑	ปิรามิดประชากรของไทยปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๗	๑๘
๒-๑๒	ค่านิยมและการจำแนกประเภทครัวเรือน	๒๐
๓-๑	การออมของครัวเรือนแยกตามประเภท	๒๒
๓-๒	เปรียบเทียบสัดส่วนรายจ่ายประเภทต่างๆ ของครัวเรือน	๒๕
๓-๓	เปรียบเทียบสัดส่วนรายจ่ายประเภทต่างๆ จำแนกตามชั้นรายจ่ายครัวเรือน	๒๖
๓-๔	พีระมิดของความต้องการของมนุษย์	๒๖
๓-๕	ประชากรไทยนิยมบริโภคอาหารนอกบ้านมากขึ้น	๒๘
๓-๖	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายรายเดือนต่อคน	๒๙
๓-๗	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายรายปีต่อคน	๒๙
๓-๘	สัดส่วนคนที่มีหนี้สิน จำแนกตามภูมิภาค	๓๑
๓-๙	สัดส่วนหนี้สินในและนอกระบบ จำแนกภูมิภาค	๓๒
๓-๑๐	หนี้สินแยกตามชั้นรายจ่ายและประเภทการก่อหนี้	๓๒

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า	
๓-๑๑	หนี้สิน อัตราส่วนหนี้สินต่อรายได้และรายจ่าย จำแนกตามชั้นรายได้	๓๓
๓-๑๒	ความพึงพอใจในการบริหารเงินได้-รายจ่าย	๓๔
๓-๑๓	วิธีการบริหารจัดการการเงินในกรณีมีรายจ่ายมากกว่ารายได้	๓๔
๓-๑๔	ดัชนีวัดความสุขในการดำรงชีวิต	๓๖
๓-๑๕	แนวโน้มการร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินจำแนกตามประเภทการถูกหลอกลวง	๓๗
๓-๑๖	แนวโน้มจำนวนคดี จำแนกตามประเภท การให้บริการทางการเงิน ณ สิงหาคม ๒๕๕๖	๓๘
๓-๑๗	สัดส่วนจำนวนคดี จำแนกตามประเภท การให้บริการทางการเงิน ณ สิงหาคม ๒๕๕๖	๓๘
๓-๑๘	ความแตกต่างของทักษะกับระดับความรู้ทางการเงิน	๓๙

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่ประเทศไทยเริ่มต้นมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ เมื่อปี ๒๕๐๔ ได้มีการระบุให้มีความชัดเจนในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการวางนโยบาย ลงไปถึงแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบาย จะสังเกตได้ว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเจริญเติบโตได้ดีพอสมควรในช่วงกว่า ๕๐ ปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ประมาณ ๕ % ต่อปี

ข้อสังเกตประการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัย คือ ประเทศไทยกำลังอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗) ที่มีการมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม และกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย สถานการณ์ที่เราพบในปัจจุบัน คือ ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศกลับมีความยากจนลงโดยเปรียบเทียบ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจมีความชัดเจนมากขึ้น ฐานะของคนรวยกับคนจนมีความแตกต่างกันมากขึ้น กำลังซื้อของคนชั้นกลางซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศเติบโตไม่ทันการปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าที่เป็นปัจจัยพื้นฐานมีราคาเพิ่มขึ้นตามการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางฐานะมากขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของคนทั้งประเทศไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น คนที่มีฐานะปานกลางถึงระดับดีมีโอกาสดูแลเข้าถึงข้อมูลและรับการศึกษาได้สูงกว่า จึงมีโอกาสดูแลยกระดับฐานะของกลุ่มตนขึ้นได้รวดเร็วกว่า ในขณะที่คนที่มีฐานะยากจนไม่มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและรับการศึกษาที่ดีจะยกระดับฐานะของกลุ่มตนขึ้นได้ช้ากว่า

จากข้อสังเกตเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า คนกลุ่มใหญ่ของประเทศกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย เพราะต้องอยู่ในสังคมที่มีการอุปโภคและการบริโภคสูง แต่ไม่สมฐานะตนเอง ทำให้เกิดภาระหนี้สินล้นพ้นตัว และมีโอกาสน้อยมากที่จะหลุดพ้นจากวงจรอุบาทว์ได้ในช่วงชีวิตของตน ผลที่ตามมาคือ ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากความอิจฉา ความอดอยาก และความโลภ และหากบริหารจัดการไม่ดีก็จะทำให้เกิดความอ่อนแอของสังคมและประชากรของชาติ ส่งผลให้ประเทศชาติอ่อนแอในด้านเศรษฐกิจสังคม และส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยให้เห็นถึงข้อเท็จจริง และทางแก้ไขในเรื่อง “การสร้างเสถียรภาพทางการเงินของคนไทยเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ” ขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาเพิ่มเติมของผู้ที่สนใจอื่นๆ และนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนวิธีคิด (Paradigm Shift) ของผู้บริหารประเทศ ตลอดจนนักธุรกิจและประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นกลาง และผู้มีฐานะยากจน งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยในระยะยาวต่อไป เพราะจะทำให้สังคมมีความสุขมากขึ้น ทำให้ประเทศเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และส่งผลถึงความมั่นคงรอบด้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างทางการเงินของคนที่ยึดอยู่ในระดับฐานะดี ปานกลาง และยากจนของประเทศไทย พร้อมทั้งศึกษาให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตว่า จะมีความแตกต่างกันมากขึ้นหรือน้อยลง และเพราะสาเหตุอะไร

๒. เพื่อศึกษาวิธีคิดและพฤติกรรมการบริหารจัดการด้านการเงินการลงทุนของคนในระดับฐานะปานกลาง ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ พร้อมทั้งชี้ให้เห็น โอกาสที่คนไทยจะสามารถมีอิสรภาพทางการเงินได้หรือไม่

๓. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างเสถียรภาพทางการเงินส่วนบุคคล ให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อควบคุมการวิจัยให้มีขอบเขตที่ชัดเจน และไม่ครอบคลุมกว้างขวางจนเกินไป ในงานวิจัยนี้ จึงได้มีการกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้เป็น ๒ เรื่องดังนี้

๑ ส่วนข้อมูลทางสถิติ และข้อมูลแสดงฐานะทางการเงิน

การวิจัยจะครอบคลุมถึงข้อมูลแสดงฐานะทางการเงินเฉพาะในส่วนที่ทำได้ทั่วไป จากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่นับรวมข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างเก็บรักษาไว้เองโดยไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ

๒ กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย

การวิจัยจะทำจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเฉพาะบางกลุ่มที่มีการประกอบอาชีพ หรือมีรายได้ชัดเจน เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างบริษัท เจ้าของกิจการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงเยาวชนที่กำลังอยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า เนื่องจากแหล่งรายได้เป็นแหล่งเดียวกันกับพ่อแม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

๑ วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ เปรียบเทียบวิเคราะห์ให้เห็นถึง วิธีคิด และ พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย มาประกอบกับข้อมูลเชิงปริมาณบางส่วนได้ (ถ้ามี)

๒ แหล่งข้อมูล

การวิจัยจะใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ พูดคุย และสังเกตจากกลุ่มตัวอย่าง เป้าหมาย คือ ข้าราชการ พนักงานบริษัทและเจ้าของกิจการที่มีรายได้ประจำ

นอกจากนั้น จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้าจากบทความ งานวิจัย หรือ กรณีศึกษา (Cases) อื่นๆ ที่หาได้จากแหล่งข้อมูลสาธารณะ เช่น สำนะโนประชากรประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ หรือนักธุรกิจสาขาต่าง ๆ

๓ การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะมีขั้นตอนโดยการเริ่มจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูล ก่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลมาตั้งเป็น โจทย์หลัก จากนั้นจะวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มาเพื่อตั้งชุดคำถาม ที่จะใช้ในการจัดเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์ พูดคุยและสังเกตต่อไป เมื่อได้ข้อมูลจาก ทั้ง ๒ แหล่งมาแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของข้อมูลทั้งสองแหล่งประกอบกันต่อไป

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำอย่างพื้นฐาน (Basic) ด้วยการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง ในกรณีที่เป็นตัวเลข อาจมีการวิเคราะห์ด้วยการคำนวณ จากสมมติฐานที่ตั้งขึ้นเพื่อให้เห็น แนวโน้มต่างๆ ที่วิเคราะห์ได้จากตัวเลขเหล่านั้น ในกรณีที่เป็นข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเลข จะใช้การ วิเคราะห์เชิงคุณภาพให้เห็นถึงรูปแบบพฤติกรรม และวิธีคิดในแง่มุมต่างๆ จากนั้นจึงนำงาน วิเคราะห์มากระทบกัน เพื่อหาคำอธิบายจากผลเหมือน ผลต่างที่ได้รับ

ข้อจำกัดการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยที่ใช้เวลาน้อยและส่วนใหญ่เป็นการวิจัยที่จะรวบรวมมาจาก บทความ หรือข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว มาประกอบกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง งานวิจัยนี้จึงมีข้อจำกัดอยู่บ้างดังนี้

๑. กลุ่มตัวอย่างถูกสัมภาษณ์มีจำนวนน้อย อาจทำให้ข้อมูลที่ได้มีความไม่ชัดเจน หรือไม่เป็นข้อสรุปที่สมบูรณ์แบบ

๒. ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงทั้งหมด เนื่องจากมีความกลัวหรืออายที่จะให้ข้อมูลส่วนตัว

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในหัวข้อ “การสร้างเสถียรภาพทางการเงินของคนไทย เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ” จะเกิดประโยชน์ในหลายประการดังนี้

๑. ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ

ผลของการวิจัยจะชี้ให้เห็นถึงสถานะทางการเงินของคนกลุ่มต่างๆ และชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ส่วนหนึ่งเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจส่วนบุคคลของประชากรของประเทศ ซึ่งหากเป็นแนวโน้มทางลบก็จะสามารถหาวิธีปรับปรุงหรือป้องกันได้ล่วงหน้าซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจได้บ้าง นอกจากนี้ หากมีผู้นำไปศึกษาต่อยอด และค้นพบวิธีการสร้างประสิทธิภาพการบริหารการเงินให้กับประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น ก็จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจได้

๒. ประโยชน์ต่อทางสังคม

การสร้างประสิทธิภาพการบริหารการเงินให้กับประชากรไทย จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น ส่งผลถึงฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ช่วยลดปัญหาทางสังคมลงได้บ้าง เช่น ลดการลักทรัพย์ การคดโกง การหย่าร้าง การทอดทิ้งเด็กและเยาวชน เป็นต้น

๓. ประโยชน์ต่อการเมืองการปกครอง

ประเทศใดที่ประชากรของประเทศมีความสุข มีฐานะพอสมควรในระดับอิสระภาพทางการเงิน และไม่มีหรือมีปัญหาทางสังคมน้อย ก็จะส่งผลให้การเมืองของประเทศนั้นมีความมั่นคง ภาคราชการ และภาคการเมืองที่แข็งแกร่ง เพราะประชากรของประเทศส่วนใหญ่ไม่มีความกังวลในเรื่องฐานะทางการเงินและทางสังคม การเมืองของประเทศนั้นก็จะพลอยเข้มแข็งไปด้วย เพราะไม่มีภาระหนักในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ และในการทางกลับกัน ก็มีเงินจากการเก็บภาษีอากรมากขึ้น สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติด้านบวกอื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

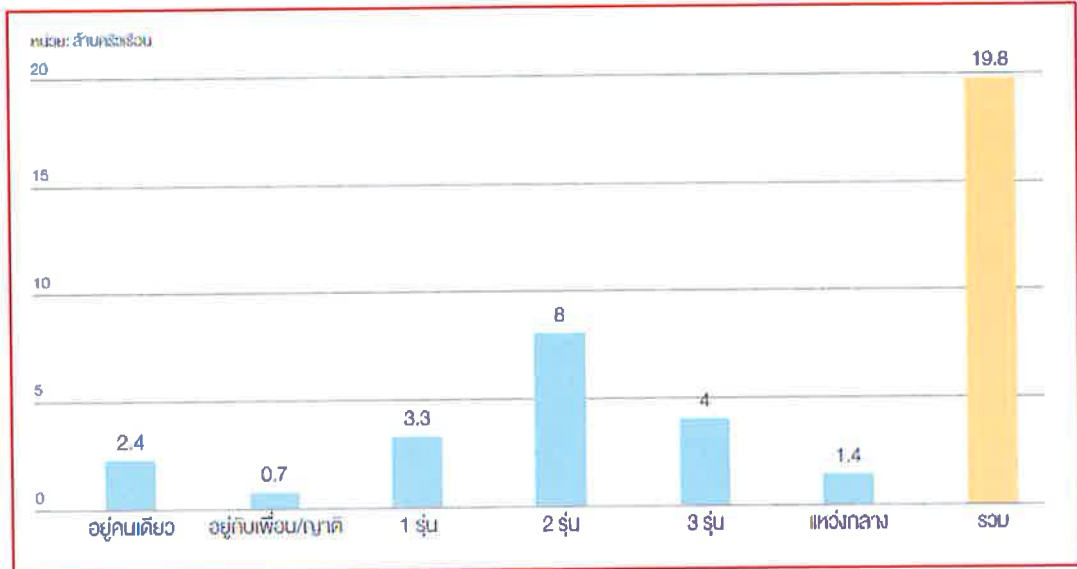
การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสร้างผลกระทบต่อโครงสร้าง พื้นฐานของสังคมไทย

ในบทนี้จะแสดงข้อมูลทางสถิติบางประการให้เห็นถึงผลกระทบสำคัญๆ อันเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งผลกระทบทั้งหมดที่แสดงไว้ในบทนี้จะเป็นส่วนเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย และการบริหารการเงินของประชากรไทยในบทต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในนิยามและการจำแนกประเภทครัวเรือน จึงจะขอแนบความหมายไว้ท้ายบทความนี้ตามแผนภาพที่ ๒-๑๒

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนไทยในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นผลของการเติบโตทางเศรษฐกิจ

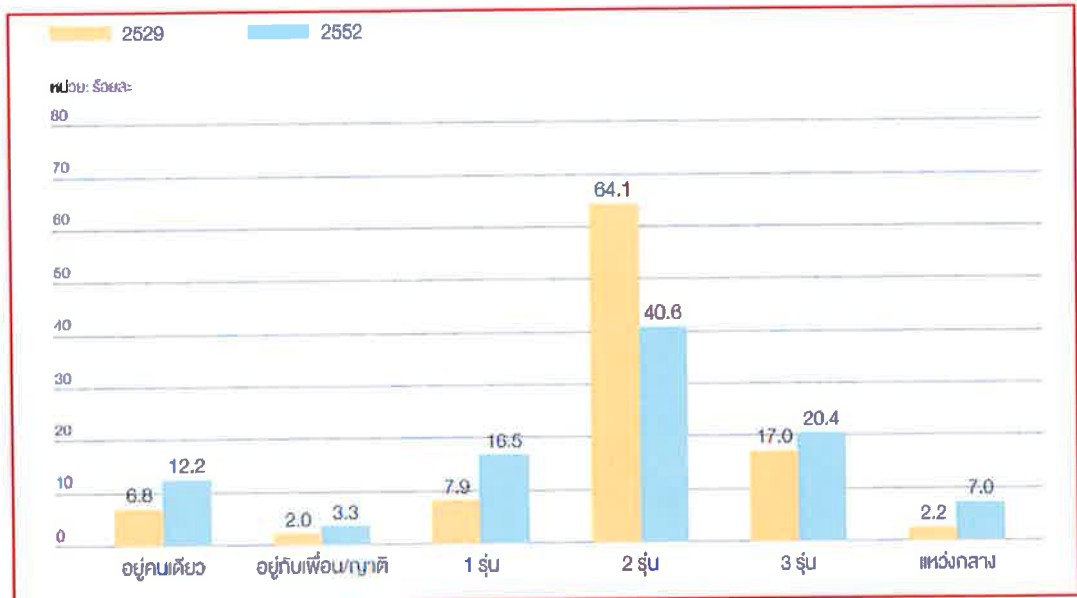
ในช่วงเวลาประมาณ ๒๐ ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันพบว่า ครัวเรือนไทย จำนวนประมาณ ๑๕.๘ ล้านครัวเรือน ในปี ๒๕๕๒ ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๑ มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงวิถีชีวิต หรือการดำรงความเป็นอยู่ไปจากเดิมอย่างมีนัยยะสำคัญ คือ ครอบครัวมีขนาดเล็กลง จากสถิติที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๒ จะเห็นว่ามีครัวเรือนที่อยู่คนเดียวเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ ๖.๘ ในปี ๒๕๒๕ มาเป็นร้อยละ ๑๒.๒ ในปี ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นการเพิ่มสูงขึ้นมากกว่า ๑ เท่าตัว นอกจากนี้ ยังเห็นได้ชัดว่าครอบครัวที่เคยอยู่ร่วมกัน ๒ รุ่น คือ รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูก มีอัตราส่วนลดลงจากร้อยละ ๖๔.๑ ในปี ๒๕๒๕ มาเป็นร้อยละ ๔๐.๖ ในปี ๒๕๕๒

แผนภาพที่ ๒-๑ จำนวนครัวเรือนไทยจำแนกตามประเภทครัวเรือนปี พ.ศ.๒๕๕๒

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพที่ ๒-๒ สัดส่วนครัวเรือนไทยจำแนกตามประเภทครัวเรือนเปรียบเทียบ พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๕๒

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

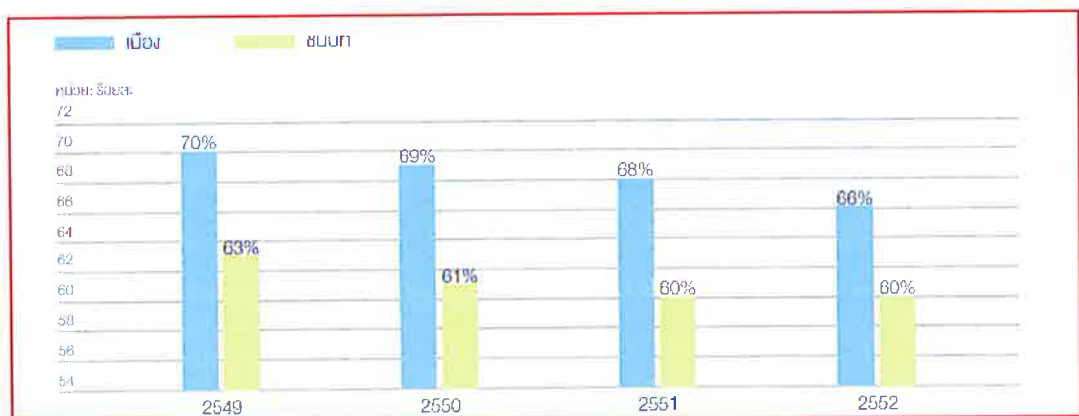
นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าครอบครัว ๑ รุ่น และครอบครัวแห่วงกลางมีมากขึ้น จากสถิติที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๒ จะเห็นว่า ครอบครัวที่มีรุ่นเดียว เช่น รุ่นพ่อแม่ หรือรุ่นลูก อาศัยอยู่ในครัวเรือนแยกกันมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากกว่า ๑ เท่าตัว โดยครอบครัว ๑ รุ่นเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗.๘ ในปี ๒๕๒๘ เป็นร้อยละ ๑๖.๕ ในปี ๒๕๕๒ และครอบครัวแห่วงกลางมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒.๒ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๗.๐ ในปี ๒๕๕๒

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนไทย

จากการศึกษาสถิติทั้งหมดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนไทย จะเห็นได้ชัดว่า วิถีชีวิตของประชากรไทยนั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมากดังนี้

๑. ครอบครัวที่มีพ่อ-แม่-ลูก อยู่ด้วยกันมีน้อยลง ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๓ เนื่องจากหน้าที่การงาน และสภาพบีบคั้นของเศรษฐกิจทำให้ ลูกต้องแยกจากครอบครัวมาศึกษาในสถานศึกษาที่ตนเองประสงค์ ซึ่งตั้งอยู่ห่างไกลครัวเรือนที่ตนเองอาศัย แม้ในกรุงเทพมหานครเอง รุ่นลูกที่พอดูแลตัวเองได้ ก็จะขอย้ายออกมาเช่าบ้าน เช่าอพาร์ทเมนท์ อยู่ต่างหากเพื่อหลีกเลี่ยงการจราจรที่ติดขัดและป้องกันการมาโรงเรียนสาย ทำให้เยาวชนไทยมีแนวโน้มที่จะรักความอิสระมากขึ้น และมีความมั่นใจในตัวเองสูงขึ้น เพราะครอบครัวที่อยู่ด้วยกันน้อยลง ขาดการดูแลเอาใจใส่ และให้ความรักระหว่างกัน เด็กที่เติบโตขึ้นมาเป็นเยาวชนซึ่งเรียนรู้การอยู่ในสังคมจากโรงเรียนและหมู่เพื่อนฝูง โดยไม่ได้รับความสมดุลจากการเรียนรู้ในครอบครัว ลักษณะนี้เกิดขึ้นทั่วไปในสังคมตะวันตก

แผนภาพที่ ๒-๓ สัดส่วนเด็กที่ได้อยู่กับทั้งพ่อและแม่ จำแนกตามเขตปกครอง

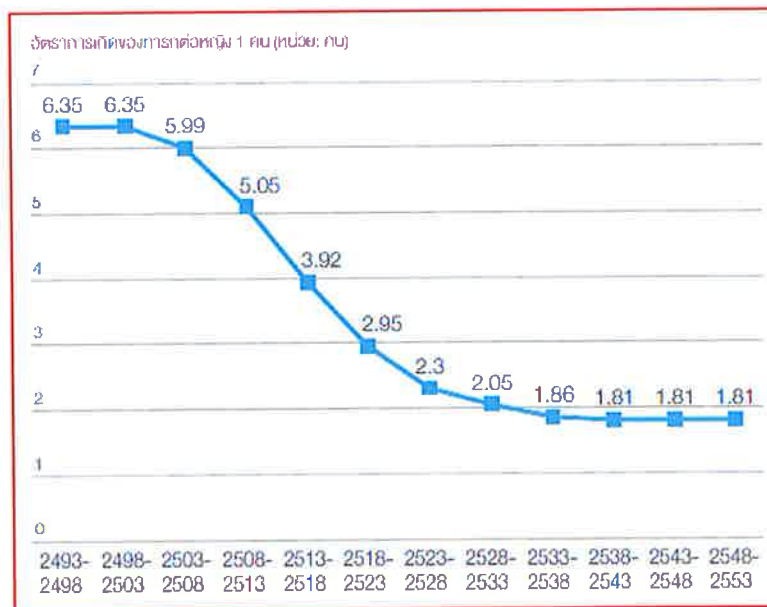
ที่มา : ข้อมูลการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

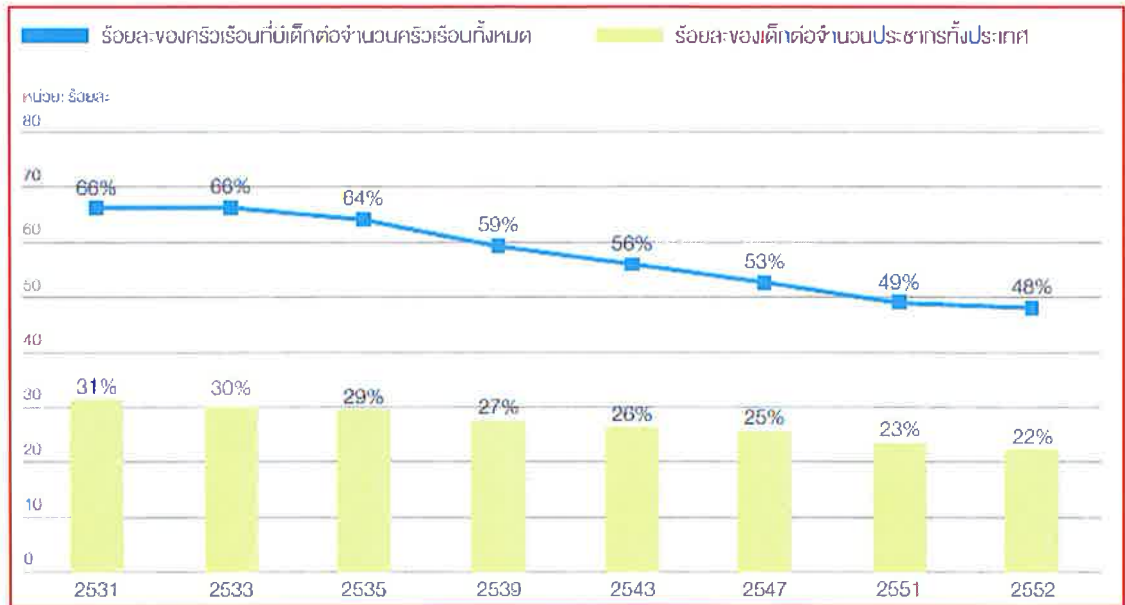
๒. ประชากรไทยที่เป็นเยาวชนและมีศักยภาพในการสร้างเศรษฐกิจให้ประเทศ มีสัดส่วนน้อยลงเรื่อยๆ จากสถิติอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรไทยตามที่แสดงในภาพ ๒-๔ ที่มีเพียงร้อยละ ๑.๘๑ ต่อปี เทียบกับ ร้อยละ ๖.๓๕ ปี ๒๔๙๓ ทำให้เห็นแนวโน้มชัดเจนว่า ในอนาคต เด็กไทย จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ทำให้มีโอกาสที่ประเทศไทยจะขาดแคลนเยาวชน และ คนทำงานรุ่นหนุ่มสาวที่มีคุณภาพในอนาคต หากพิจารณาในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา จะพบว่าเด็กอายุ ต่ำกว่า ๑๔ ปี และจำนวนครัวเรือนที่มีเด็กเหล่านี้อาศัยอยู่ด้วย มีทิศทางลดลงอย่างต่อเนื่อง คือลดลง จากร้อยละ ๖๖ ในปี ๒๕๓๑ เหลือร้อยละ ๔๘ ในปี ๒๕๕๒ ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๕

แผนภาพที่ ๒-๔ อัตราการมีบุตรเฉลี่ยของผู้หญิงไทย (๑๕-๔๕ ปี)

ที่มา : World Population Prospects : The 2008 Revision Population Database. (United Nations, 2008)

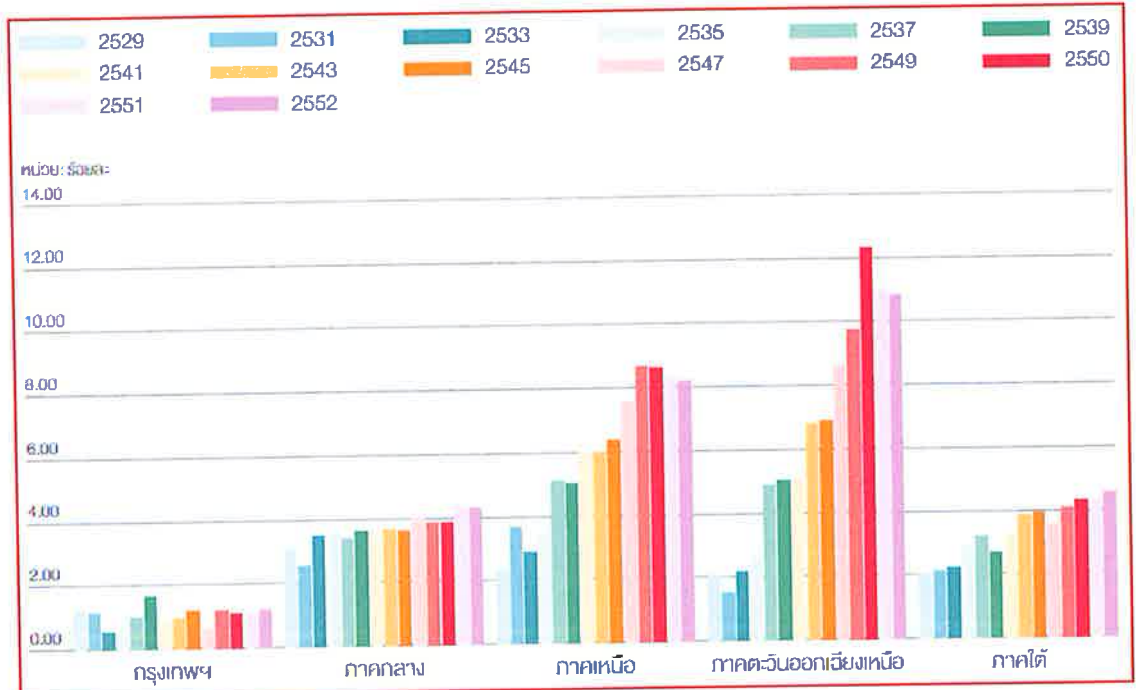
แผนภาพที่ ๒- ๕ ร้อยละของเด็กที่มี อายุ ๐-๑๔ ปี ต่อประชากรทั้งประเทศและร้อยละจำนวนครัวเรือนที่มีเด็กอาศัยอยู่ต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในประเทศไทย

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

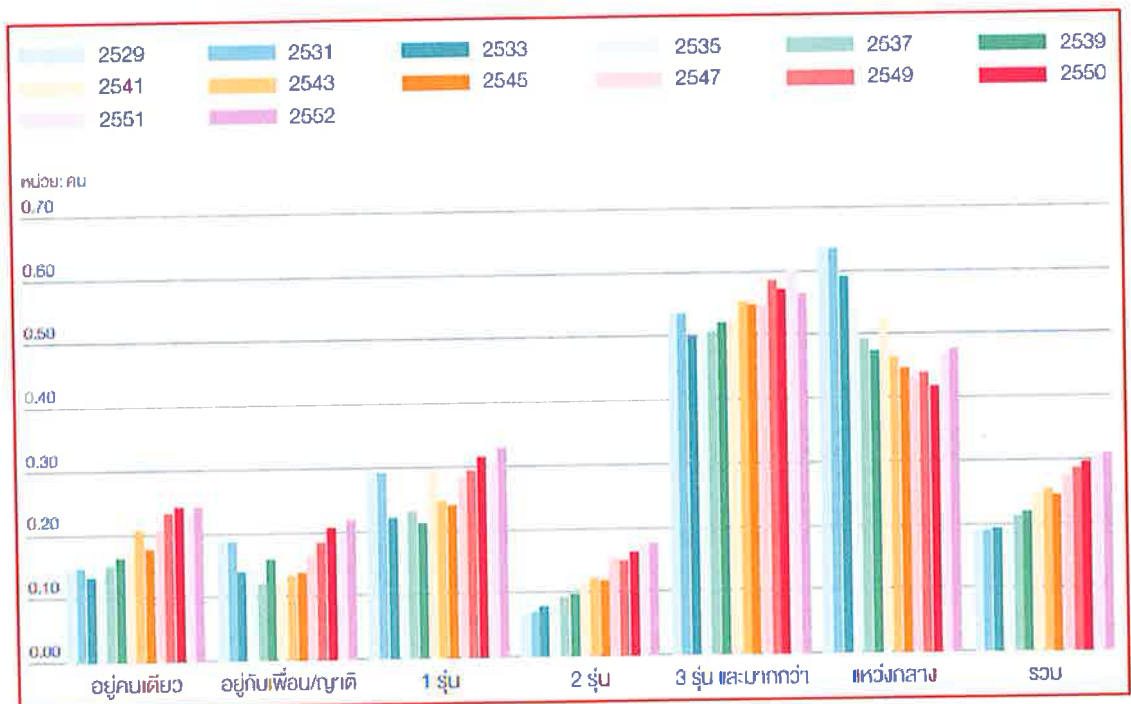
๓. สังคมชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นสังคมที่มีครัวเรือนแอ่งกลางมากที่สุด เนื่องจาก ๒ ใน ๓ ของครัวเรือนไทยยังอยู่ในชนบท และมีมากที่สุดในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๖ แต่เนื่องจากคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ได้รับการศึกษาสูง จึงขายแรงงานเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ต้องย้ายถิ่นฐานออกนอกครัวเรือนของตน เพื่อติดตามนายจ้างไปในท้องที่ท่ามาหากินต่าง ๆ และทิ้งลูก-หลานของตนไว้ให้กับพ่อแม่ ซึ่งมีฐานะเป็น ปู่-ย่า-ตา-ยาย ของเด็กเหล่านั้น นอกจากนี้ ยังพบว่า มีครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ลำพังเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๗

แผนภาพที่ ๒-๖ สัดส่วนครัวเรือนประเภทเด็กอยู่กับผู้สูงอายุตามภูมิภาคต่างๆ

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพที่ ๒-๗ จำแนกผู้สูงอายุต่อครัวเรือน

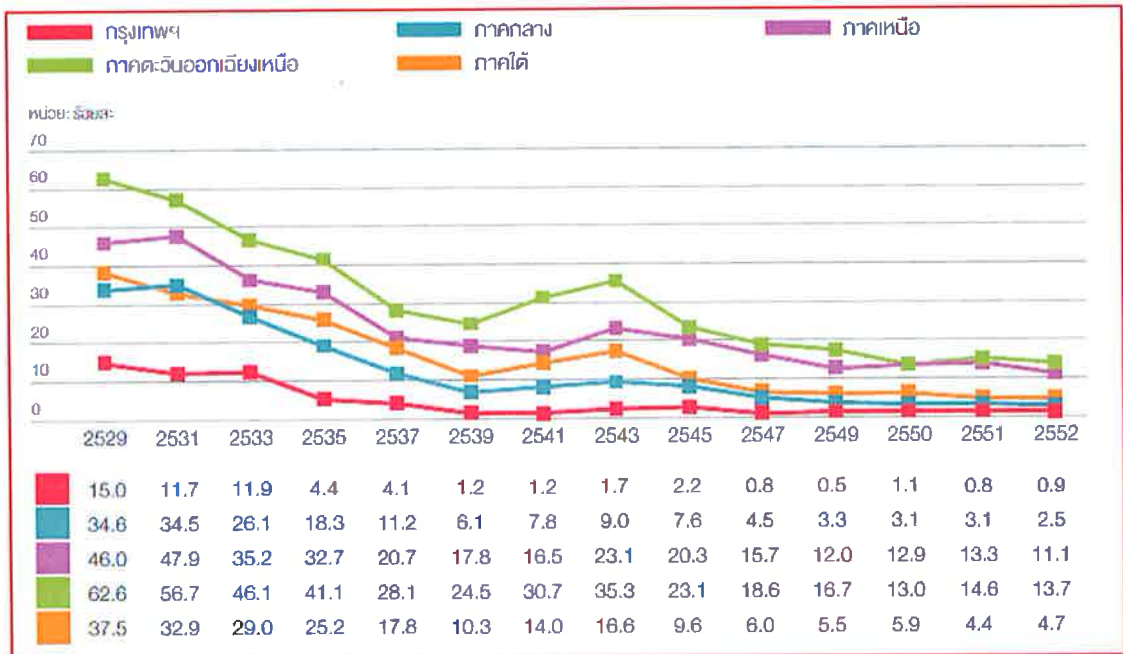
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๓. ผู้หญิงไทยจะมีบทบาทต่อครอบครัวมากขึ้น เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจ และการบีบคั้นจากการแข่งขัน ทำให้ผู้หญิงต้องออกมาทำงานแทนที่จะเป็นแม่บ้านเหมือนในอดีต และยังมีสถิติการหย่าร้างสูงขึ้น โดยในปี ๒๕๕๒ พบว่ามีกรหย่าร้างถึงร้อยละ ๓๖ ซึ่งสูงกว่าร้อยละ ๑๐ ในปี ๒๕๓๖ อย่างมาก จากการหย่าร้างผู้หญิงจึงต้องรับบทบาทเป็นคนดูแลครอบครัวพร้อมๆ กับการทำงานไปด้วย นอกจากนี้ ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่ให้โอกาสผู้หญิงในการเข้าทำงานและปรับตำแหน่งขึ้นสู่ระดับบริหาร จะสังเกตเห็นได้ว่าในปัจจุบัน มีผู้หญิงอยู่ในระดับบริหารในแวดวงราชการ ธุรกิจ การเมือง และสังคมมากขึ้นจากในอดีต

คนส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะปานกลางแต่ยังอยู่ในภาวะหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน

จากการศึกษาข้อมูลทางสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า อัตราส่วนคนจนในประเทศไทยได้ลดลงไปมากในช่วงปีที่ผ่านมาจากที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๘ ก็แสดงว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในการดำเนินมาตรการลดความยากจน เป็นเพราะการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้กระจายตัวออกสู่ระดับภูมิภาคมากขึ้น โดยจะสังเกตเห็นได้ชัดว่า จังหวัดท่องเที่ยว และจังหวัดติดชายแดนแทบทุกจังหวัด มีรายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มสูงมากในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมาตามที่แสดงในตารางที่ ๒-๑ ซึ่งทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ทุกกลุ่มทุกท้องที่ได้เป็นอย่างดี ประสิทธิภาพมากขึ้น จะเหลืออยู่ก็จะเป็นกลุ่มคนจนที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเลยหรือได้รับน้อยมาก

แผนภาพที่ ๒-๘ สัดส่วนคนจน จำแนกตามภูมิภาค

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ ๒-๑ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร จำแนกตามภาคและจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๓

รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร จำแนกตามภาคและจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๓
PER CAPITA INCOME BY REGION AND PROVINCE 2009 - 2010

ภาค	2๕๕3 (2010)	2๕๕4 (2011)	2๕๕๕ (2012)	2๕๕๖ (2013)	2๕๕๗ (2014)	2๕๕๘ (2015)	2๕๕๙ (2016)	2๕๖๐ (2017)	2๕๖๑ (2018)	2๕๖๒ (2019)	2๕๖๓ (2020)	Region
ภาคเหนือ	71,082	81,697	85,547	82,481	100,984	118,834	123,889	136,586	135,146	265,191	184,116	Whole Kingdom
กรุงเทพมหานคร	72,154	233,811	254,918	243,794	293,428	279,824	313,979	339,687	339,888	361,243	361,243	Bangkok And Chulabha
ภาคกลาง	114,180	116,274	126,310	144,367	151,619	186,517	206,252	229,623	229,019	264,266	264,266	Central Region
ภาคอีสาน	151,467	162,790	160,376	233,300	257,510	257,874	331,162	326,381	359,888	356,435	356,435	Eastern Region
ภาคตะวันออก	96,192	91,006	86,749	10,123	78,287	83,821	78,133	102,339	136,048	114,941	114,941	Western Region
ภาคใต้	31,503	37,678	41,262	44,371	47,742	51,745	62,191	68,966	73,106	73,146	73,146	Northern Region
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	24,188	24,864	26,527	26,927	30,897	33,152	40,298	41,933	48,786	48,062	48,062	Northeastern Region
ภาคใต้	96,197	56,572	60,867	62,842	74,889	80,445	84,198	99,575	93,816	104,738	104,738	Southern Region
ภาคกลางและภาคเหนือ	221,164	235,811	254,818	243,744	292,438	273,234	313,979	339,687	339,888	361,243	361,243	Saragol And Nakhon
ภาคเหนือ	243,737	254,966	254,287	362,315	233,864	229,037	333,962	336,824	340,412	368,819	368,819	Bangkok
ภาคตะวันออก	114,180	116,274	126,310	144,367	151,619	186,517	206,252	229,623	229,019	264,266	264,266	Central Region
ภาคเหนือ	241,789	243,074	262,786	311,222	239,864	262,121	337,142	354,191	356,338	420,173	420,173	From Nakhon S Ayudhya
ภาคอีสาน	151,467	162,790	160,376	233,300	257,510	257,874	331,162	326,381	359,888	356,435	356,435	Eastern Region
ภาคเหนือ	210,248	231,962	246,277	283,727	283,704	316,466	362,312	364,066	364,066	441,062	441,062	Cher-Sai
ภาคใต้	440,733	470,937	503,382	530,014	646,864	733,928	1,047,363	1,019,169	915,126	1,052,275	1,052,275	Harang
ภาคตะวันออก	96,192	91,006	86,749	10,123	78,287	83,821	78,133	102,339	136,048	114,941	114,941	Western Region
ภาคเหนือ	71,133	88,874	89,379	73,172	67,864	65,349	111,047	120,429	120,446	123,568	123,568	Western Region
ภาคใต้	86,803	87,362	73,807	74,870	66,299	96,172	111,962	121,789	131,701	131,214	131,214	Prachuab-Sihan Phan
ภาคใต้	37,678	37,678	41,262	44,371	47,742	51,745	62,191	68,966	73,106	73,146	73,146	Northern Region
ภาคเหนือ	47,366	49,366	55,166	57,966	59,866	64,220	73,304	79,236	79,236	86,212	86,212	Chiang Mai
ภาคใต้	27,364	26,106	30,201	31,974	36,474	39,793	41,736	54,267	54,746	66,221	66,221	Chiang Rai
ภาคเหนือ	26,338	29,487	30,882	34,721	38,074	43,928	56,783	57,787	59,026	62,302	62,302	Phayathai
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	24,188	24,864	26,527	26,927	30,897	33,152	40,298	41,933	48,786	48,062	48,062	Northeastern Region
ภาคเหนือ	33,669	34,394	31,220	41,324	43,629	44,206	48,642	56,012	54,502	56,077	56,077	Nakhon Phanom
ภาคใต้	23,837	23,711	24,711	28,429	29,880	30,863	33,451	31,298	38,471	42,967	44,960	Udon-Rathaburi
ภาคเหนือ	37,628	37,647	41,298	46,890	50,010	52,648	57,078	51,528	71,658	76,386	82,211	Koon Kham
ภาคใต้	25,138	26,896	27,464	31,066	37,689	31,969	43,393	44,680	46,747	53,872	53,872	Udon Thani
ภาคเหนือ	28,976	28,707	29,340	32,112	34,346	42,359	41,197	51,483	53,148	62,127	62,127	Loei
ภาคใต้	19,796	20,013	22,664	26,628	27,826	24,261	31,074	34,066	36,851	40,900	46,040	Nong Khai
ภาคใต้	96,197	56,572	60,867	62,842	74,889	80,445	84,198	99,575	93,816	104,738	104,738	Southern Region
ภาคเหนือ	46,147	48,101	51,006	56,462	61,261	66,070	80,831	70,323	72,242	80,815	80,815	Nakhon S Thammarat
ภาคใต้	46,217	56,104	66,962	79,037	91,222	92,616	112,991	126,422	146,129	136,896	137,407	Krabi
ภาคเหนือ	83,283	90,267	86,426	76,009	86,877	96,729	112,818	121,969	134,315	139,878	139,878	Phangnga
ภาคใต้	162,028	153,074	173,869	171,681	201,289	186,164	209,184	260,184	263,274	263,491	263,491	Phuket
ภาคเหนือ	59,506	60,241	69,293	79,643	84,422	100,660	124,122	124,206	129,215	133,653	133,653	Sam Phan

ในหมื่น ล้านบาท

ดังนั้นเมื่อประเทศไทยมีปริมาณคนจน^๑ เป็นสัดส่วนที่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๘ โดยเฉลี่ย และมีคนรวยอยู่ในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ ๕ นั่นก็หมายความว่า ประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่อยู่ในฐานะปานกลาง

แต่ข้อสังเกตอย่างหนึ่งก็คือ คนจนส่วนใหญ่ที่ยังเหลืออยู่จะมีถิ่นที่อยู่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ซึ่งเมื่อประกอบกับโอกาสน้อยที่จะเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่แสดงในตารางที่ ๒-๒ ก็จะเห็นได้ชัดว่า คนจนที่เหลืออยู่แม้จะมีจำนวน และสัดส่วนที่ไม่มากแล้วในปัจจุบัน ก็ไม่น่าจะมีโอกาสขยับฐานะของตนขึ้นไปสู่กลุ่มที่มีฐานะปานกลางได้แล้ว ซึ่งคนกลุ่มนี้จะต้องเป็นภาระให้รัฐบาลดูแลไปตลอด

ตารางที่ ๒-๒ สัดส่วนการประกอบอาชีพในภาคการผลิตต่างๆ จำแนกระดับการศึกษาสูงสุด

(หน่วย : ร้อยละ)

ระดับการศึกษา	เกษตร		อุตสาหกรรม		บริการ	
	2544	2552	2544	2552	2544	2552
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	83.7	74.75	56.9	49.27	43.51	42.57
มัธยมศึกษา	14.87	22.42	31.88	36.14	28.66	37.74
อนุปริญญา	0.87	1.64	4.88	6.16	7.37	4.7
ปริญญาตรี	0.52	1.05	5.37	7.42	18.01	13.11
สูงกว่าปริญญาตรี	0.01	0.03	0.66	0.68	1.95	1.63
อื่นๆ	0.04	0.1	0.32	0.33	0.49	0.25
รวม	100	100	100	100	100	100

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

^๑ คำนิยาม จากศูนย์สารสนเทศแห่งชาติ

- คนฐานะไม่ดีหรือคนจน หมายถึง บุคคลที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนหรือคนที่มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะซื้ออาหารและสินค้าที่จำเป็นตามเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ
- เส้นความยากจน หมายถึง เครื่องมือในการกำหนดเกณฑ์ความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำของบุคคล ถ้าบุคคลใดมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ก็พิจารณาได้ว่าบุคคลนั้นเป็นคนจน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการกระจายรายได้ของประเทศไทยทำได้ดีขึ้น จนสามารถลดสัดส่วนคนจนของประเทศลงไปเหลือต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ แล้วก็ตาม แต่รายได้ที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวก็ไม่ได้ช่วยให้ครัวเรือนสามารถลดหนี้สินของตนเองลงได้ ในทางตรงกันข้าม สถิติยังบอกให้เห็นว่าสัดส่วนหนี้สินภาคครัวเรือนต่อ GDP นั้นทะยานสูงขึ้นจากร้อยละ ๔๔ ในปี ๒๕๔๖ เป็นร้อยละ ๗๘ ในปี ๒๕๕๖ ตามแผนภาพที่ ๒-๘ คำอธิบายที่เด่นชัดที่สุด คือ พฤติกรรมการใช้จ่าย และการออมเฉลี่ยของประชากรไทย ไม่อยู่ในสถานะที่จะสบายใจได้กล่าวคือ แม้รายได้ของครัวเรือนโดยเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้น แต่รายจ่ายกลับเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า ทำให้อัตราการออมลดลง แสดงตามตารางที่ ๒-๓

แผนภาพที่ ๒-๘ สัดส่วนหนี้สินภาคครัวเรือน ต่อ GDP

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๒-๓ รายได้ ค่าใช้จ่ายและการออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนไทย

(หน่วย : บาท)

รายการ	2550	2551	2552	2553	2554	2555
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน	18,660	19,782	20,903	22,471	23,236	25,327
อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	4.9	6.0	5.7	7.5	3.4	9.0
ค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน	14,500	15,353	16,205	16,819	17,403	19,665
อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	1.3	5.9	5.5	3.8	3.5	13.0
การออมครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน	4,160	4,429	4,698	5,652	5,833	5,662
อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	19.7	6.5	6.1	20.3	3.2	-2.9
สัดส่วนการออมครัวเรือนต่อรายได้ (%)	22.29	22.39	22.48	25.15	25.1	22.35

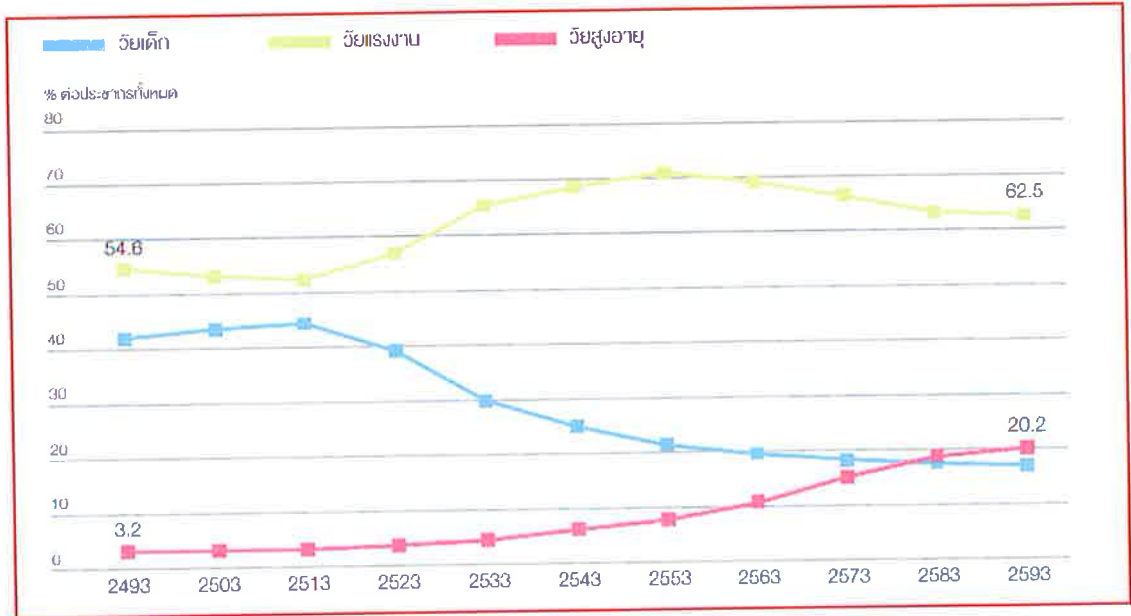
แหล่งข้อมูล : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ

มีการศึกษาเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุจำนวนมาก เพราะเป็นเรื่องที่แม่นยำ เมื่อคนเกิดขึ้นมา และมีชีวิตอยู่ในแต่ละปี ก็ย่อมมีอายุที่นับต่อเนื่องขึ้นไปได้ถูกต้องทุกปี ดังนั้นเมื่อดูจากข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เปรียบเทียบกับอัตราการเพิ่มของประชากรที่มีสัดส่วนน้อยกว่าสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าประเทศไทยอยู่ในภาวะแนวโน้มที่เข้าสู่ยุคแห่งสังคมผู้สูงอายุ โดยจะสามารถเห็นได้จากแนวโน้มของอัตราเด็กเกิดใหม่ที่ลดลงตามที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ ๒-๔ และแผนภาพที่ ๒-๑๐ ก็ได้แสดงให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่าวัยเด็กของไทยจะมีสัดส่วนต่อประชากรทั้งหมดลดลงจากร้อยละ ๔๐ ในปี ๒๕๕๓ ลงเหลือเพียงร้อยละ ๑๘ ในอนาคตปี ๒๕๕๓ ในขณะที่วัยสูงอายุมีสัดส่วนในทางตรงข้ามคือเพิ่มขึ้นจากร้อยละเพียง ๑.๒ ในปี ๒๕๕๓ เป็นร้อยละ ๒๐.๒ ในปี ๒๕๕๓ หรือ อีกในไม่ถึง ๕๐ ปีข้างหน้า

แผนภาพที่ ๒-๑๐ สัดส่วนประชากรในแต่ละวัย

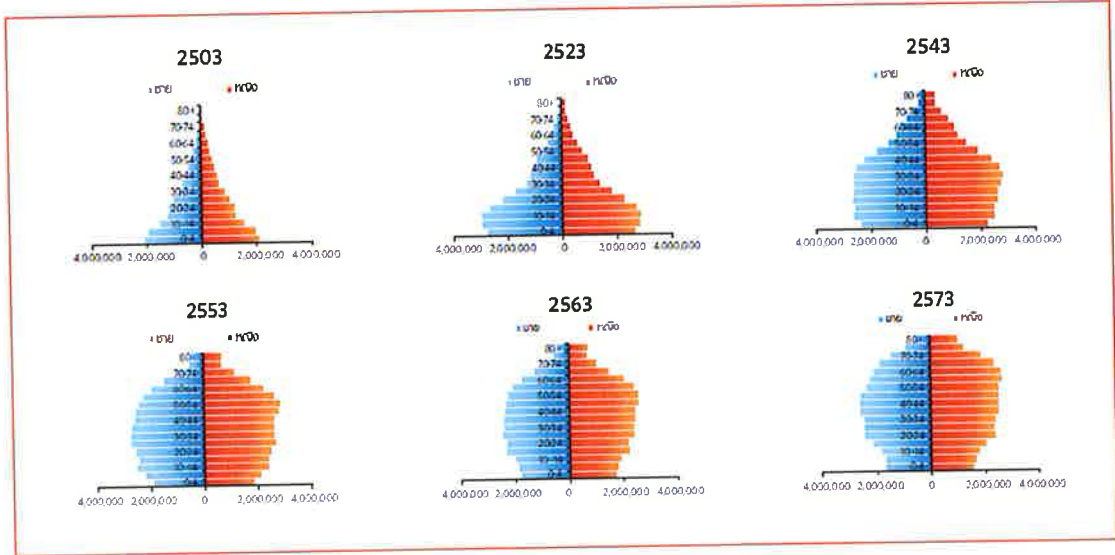

หมายเหตุ : เป็นการพยากรณ์ในกรณีที่อัตราเจริญพันธุ์รวมคงที่ ที่ระดับ 1.81

ที่มา : World Population Prospects : The 2008 Revision Population Database (United Nations, 2008)

ข้อมูลที่น่าเป็นห่วงจะอยู่ที่สัดส่วนของครัวเรือนยากจนที่มีผู้สูงอายุอาศัยร่วมอยู่ด้วย เดบโตจากร้อยละ ๒๐ ในปี ๒๕๓๕ เป็นร้อยละ ๔๕ ในปี ๒๕๕๒ และนี่ย่อมหมายถึงภาระทางการเงินที่หนักมาก ๆ ในกลุ่มครอบครัวยากจน มีการคำนวณว่า แนวโน้มผู้สูงอายุของประเทศไทย จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ๑๒ ล้านคนในปี ๒๕๕๒ เป็น ๒๐ ล้านคนในปี ๒๕๗๓ หรืออีกเพียง ๒๐ ปีข้างหน้าเอง ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๒-๑๑

แผนภาพที่ ๒-๑๑ พีรามิดประชากรของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๗

แหล่งข้อมูล : สำมะโนประชากรประเทศไทย
ที่มา : กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ

สรุป

ในบทที่ ๒ นี้ เป็นการแสดงข้อมูลทางสถิติที่แสดงให้เห็นว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจในรอบ ๒๐ ปีที่ผ่านมา เกิดข้อเท็จจริง ๔ ประการที่เปลี่ยนแปลงตามกัน แต่ไม่สอดคล้องเกื้อกูลกัน ซึ่งก็คือ ประการที่ ๑ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนไทย เนื่องมาจากผลของการเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่ทำให้เห็นว่า ขนาดครอบครัวไทยมีหลากหลายขนาดมากขึ้น เกิดเป็นครอบครัว ๑ รุ่น และครอบครัวห่วงกลางจำนวนมาก ประการที่ ๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนไทย แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวอย่างมากขึ้นในครอบครัวแต่ละขนาด ทำให้อัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลง และมีความชัดเจนที่ประเทศไทยจะขาดแคลนคนวัยทำงานเมื่อเทียบกับขนาดเศรษฐกิจในอนาคต ครอบครัวห่วงกลางที่เกิดขึ้นมากที่สุดในชนบท โดยเฉพาะ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพราะความเจริญทางเศรษฐกิจไปได้ไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ ทำให้คนวัยแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนืออพยพไปทำงานต่างถิ่น และทิ้งลูกหลานไว้อยู่กับปู่ย่าตายาย และภาวะการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมการแข่งขันในอาชีพต่าง ๆ ประกอบกับสังคมไทยยอมรับผู้หญิงมากขึ้น บทบาทของผู้หญิงไทยจึงโดดเด่นขึ้นมามากในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา และส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ถึงเยาวชนไทยให้มีแนวโน้มที่รักความอิสระมากขึ้น และมีความมั่นใจตัวเองสูงขึ้นเพราะเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ ไม่ได้อยู่กับครอบครัว จึงขาดการอบรมดูแลและให้ความรัก

ระหว่างกัน ประการที่ ๓ ความสำเร็จของรัฐบาลหลายยุคหลายสมัยรวมกัน ทำให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้น คนจนลดลงเหลือไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ทำให้ประเทศไทยเต็มไปด้วยคนมีฐานะปานกลาง อย่างไรก็ตาม ก็ไม่สามารถผลักได้ให้หลุดพ้นออกจากภระหนักนี้ได้ ประการที่ ๔ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพราะเป็นผลของการถ่ายอายุของการเพิ่มจำนวนประชากรที่เพิ่มในอัตราลดลง ในขณะที่ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น และที่สำคัญ คือ เกือบครึ่งหนึ่งของครอบครัวยากจนจะมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย

แผนภาพที่ ๒-๑๒ คำนิยามและการจำแนกประเภทครัวเรือน

<p>1</p> <p>ครัวเรือนอยู่คนเดียว หมายถึง ครัวเรือนที่มีผู้อาศัยอยู่ลำพังเพียงคนเดียว</p>	<p>2</p> <p>ครัวเรือนอยู่กับเพื่อนหรือญาติ หมายถึง ครัวเรือนที่มีผู้อาศัยอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่มีใช่สามี-ภรรยา หรือ ญาติ ที่เนื่องของตนเอง โดยบุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยกันถือเป็นบุคคลอื่นนอกครอบครัว</p>
<p>3</p> <p>ครัวเรือน 1 รุ่น หมายถึง สามีและภรรยา (หรือ) สามีและภรรยา และคนนอก หรือ ญาติพี่น้อง หรือเพื่อน</p>	<p>4</p> <p>ครัวเรือน 2 รุ่น หมายถึง พ่อ แม่ ลูก (หรือ) พ่อ แม่ ลูก และคนนอก (หรือ) พ่อ ลูก (หรือ) พ่อ ลูก และคนนอก (หรือ) แม่ ลูก (หรือ) แม่ ลูก และคนนอก</p>
<p>5</p> <p>ครัวเรือน 3 รุ่น หมายถึง พ่อ แม่ ลูก หลาน (หรือ) พ่อ แม่ ลูก หลาน และคนนอก (หรือ) พ่อ ลูก หลาน (หรือ) พ่อ ลูก หลาน และคนนอก (หรือ) แม่ ลูก หลาน (หรือ) แม่ ลูก หลาน และคนนอก</p>	<p>6</p> <p>ครัวเรือนแห่งกลาง หมายถึง ปู่-ย่า-ตา-ยาย และหลาน (หรือ) ปู่-ย่า-ตา-ยาย หลาน และคนนอก (หรือ) ทวด-ปู่-ย่า-ตา-ยาย และหลาน (หรือ) ทวด-ปู่-ย่า-ตา-ยาย หลาน และคนนอก</p>
<p>ครัวเรือนที่มีเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ หมายถึง ครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีและมีผู้สูงอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปอยู่ร่วมกันเท่านั้น</p> <p>เด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี</p> <p>ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป</p> <p>การเปลี่ยนแปลง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2529 กับ พ.ศ. 2552 เท่านั้น</p>	

ที่มา : ชีวิตคนไทยในสองทศวรรษของการพัฒนา จัดทำโดย แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี

บทที่ ๓

ฐานะทางการเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย และการบริหารการเงิน ของประชากรไทย

จากข้อมูลเชิงสถิติเปรียบเทียบในบทที่ ๒ ทำให้เห็นว่าผลของการเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการปรับโครงสร้างของสังคมไทย ไปจนถึงวิถีชีวิตที่สะท้อนให้เห็นว่า เป็นการปรับตัวที่ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงเกือกลกัน ในบทที่ ๓ งานวิจัยจะแสดงข้อมูลเชิงสถิติทางตัวเลขบางส่วน เพื่อแสดงให้เห็นผลกระทบในแง่ของฐานะทางการเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย และวิธีการบริหารการเงินของประชากรไทย ดังนี้

เงินออมเฉลี่ยต่อเดือนมีแนวโน้มลดลง

การออมกับวิถีชีวิตไทยอยู่คู่กันมามากกว่า ๑๐๐ ปี ตั้งแต่มีการจัดตั้งธนาคารออมสิน ในปี พ.ศ ๒๔๕๖ เป็นต้นมา เด็กๆ ทุกคนได้รับการปลูกฝังให้มินิสัยอดออม แต่ในปัจจุบันการปลูกฝังนี้ได้เจือจางไปมาก โดยเฉพาะจังหวัดที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ เพราะมีทางเลือกมากกว่า เช่น การลงทุนในหุ้น พันธบัตร ที่ดิน เป็นต้น ทำให้พ่อแม่ในปัจจุบันเลือกที่จะฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ หรือลงทุนด้านต่างๆ ไว้ให้ลูกหลานของตน

อย่างไรก็ตาม ยังเป็นที่น่ายินดีว่า การออมของประชากรไทยในเกือบทุกรูปแบบของครัวเรือน ยกเว้นครัวเรือนแอ่งกลางจะเห็นว่ามี การออมที่ดีขึ้นมาโดยตลอด ๒๐ ปีที่ผ่านมาตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๓-๑ พบว่าครัวเรือนไทยมีการออมเงินมากขึ้น ๑๐-๑๒ เท่าตัวในรอบ ๒๐ ปีที่ผ่านมาจากเดิมสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีเงินออมอยู่เลย มีร้อยละ ๔๘ ในปี ๒๕๕๒ ลดลงเหลือร้อยละ ๒๕

ตารางที่ ๓-๑ การออมครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนในปี ๑๐ ปีข้างหน้า ถึงปี ๒๕๖๕

หมวด : บาท	จำนวนครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนที่ ๑ ปีข้างหน้า									
	2555	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2555.00
รวม	26,527	28,644	30,471	31,399	34,615	36,647	39,233	41,781	44,504	47,424
สัดส่วนเฉลี่ยต่อเดือน (%)	6.39%	5.39%	6.30%	6.67%	6.45%	6.47%	5.43%	5.52%	6.55%	6.50%
ความน่าเชื่อถือเฉลี่ยต่อเดือน	20,511	22,256	23,725	25,427	27,427	29,238	31,381	33,613	36,039	38,643
สัดส่วนการออมต่อเดือน (%)	5.43%	5.51%	7.77%	7.91%	6.89%	7.00%	7.11%	7.22%	7.23%	7.09%
การออมครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน	6,015	6,388	6,745	5,952	7,178	7,520	7,852	6,167	8,455	9,780
สัดส่วนการออมต่อเดือน (%)	5.24%	5.20%	5.55%	3.22%	3.09%	4.76%	4.22%	4.01%	3.64%	3.73%
สัดส่วนการออมครัวเรือนต่อเดือน (%)	22.34	21.38	22.14	21.50	20.74	20.41	20.01	19.55	19.02	18.51

ดังนั้น จึงต้องมาวิเคราะห์ต่อไปว่า หากโอกาสในการสร้างเงินออมของประชากร กำลังจะมีปัญหา แล้วจะมองหาโอกาสด้านรายได้ของประชากรมาเป็นส่วนช่วยปัญหาขาดแคลนเงินออมได้หรือไม่

จากข้อมูลสัดส่วนรายได้ของประชากรไทย แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่รวยที่สุด (ร้อยละ ๒๐ ที่ ๕ ของประชากร) มีฐานะดีกว่า กลุ่มที่จนที่สุด (ร้อยละ ๒๐ ที่ ๑ ของประชากร) อยู่ถึงประมาณ ๑๒-๑๕ เท่าและเป็นอัตราส่วนเช่นนี้ตลอด ๕ ปีที่แสดงไว้ในตารางที่ ๓-๒ ซึ่งก็ทำให้มั่นใจได้ว่า กลุ่มที่จนและกลุ่มที่มีฐานะปานกลางไม่ค่อยมีโอกาสสูงนักที่จะหารายได้เพิ่มขึ้นเหมือนกลุ่มคนรวย ดังนั้น การออมจึงน่าจะเป็นปัญหาสำคัญของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศต่อไปในอนาคต และอาจส่งผลให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๓-๒ สัดส่วนรายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามรายได้ (Quintiles by Income) ปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๔

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	๒๕๔๗	๒๕๔๘	๒๕๕๐	๒๕๕๒	๒๕๕๔
กลุ่ม ๒๐% ที่ ๑ (จนที่สุด)	๔.๔๗	๓.๘๒	๔.๒๔	๔.๔๖	๔.๖๒
กลุ่ม ๒๐% ที่ ๒	๘.๐๒	๗.๖๘	๘.๐๒	๘.๓๒	๘.๖๖
กลุ่ม ๒๐% ที่ ๓	๑๒.๔๕	๑๒.๒๔	๑๒.๖๓	๑๒.๗๔	๑๒.๘๒
กลุ่ม ๒๐% ที่ ๔	๒๐.๓๓	๒๐.๒๕	๒๐.๔๕	๒๐.๓๕	๑๙.๕๕
กลุ่ม ๒๐% ที่ ๕ (รวยที่สุด)	๕๔.๗๓	๕๖	๕๔.๖๑	๕๔.๑	๕๔.๓๑
รวม	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
สัดส่วนกลุ่มที่ ๕ / กลุ่มที่ ๑ (เท่า)	๑๒.๒๔	๑๔.๖๕	๑๒.๘๗	๑๒.๑๔	๑๑.๗๗

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

หมายเหตุ :

๑. รายได้ หมายถึง รายได้ประจำ ที่ไม่รวมรายรับอื่นๆ (เช่น เงินทุนการศึกษา มรดก พิณยกรรม ของขวัญ ประกันสุขภาพ ประกันภัยและประกันชีวิต/ประกันสังคม เงินถูกสลาก เงินรางวัล ค่านายหน้าและเงินได้จากการพนัน เป็นต้น)

๒. ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ เป็นต้นไป ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน มีการบันทึกข้อมูลรายได้ที่คิดลบหรือขาดทุน

[ความยากจนและการกระจายรายได้ (ชุดปัจจุบัน) - การกระจายรายได้]

การอุปโภคบริโภคเน้นความสะดวกสบาย รวดเร็วมากขึ้น

๑. ลดการบริโภคด้านอาหาร และเครื่องใช้ลงไป แต่เพิ่มด้านการเดินทาง และการติดต่อสื่อสารขึ้น

จากการวิเคราะห์แผนภาพที่ ๓-๒ แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคพื้นฐานไปสู่ด้านอื่นมากขึ้น โดยเกิดขึ้นทั้งคนจนและคนรวยดังแสดงในแผนภาพที่ ๓-๓ ซึ่งมาจากสาเหตุของการมีรายได้เฉลี่ยดีขึ้น จึงจัดสรรเงินส่วนเหลือจากการบริโภคพื้นฐานไปในเรื่องทางสังคมมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันประชากรไทยที่มีอาชีพต่างๆ ซึ่งต้องมีการเดินทางและการสื่อสารกันมากขึ้น ซึ่งเห็นได้ชัดว่า ค่าใช้จ่ายในการสื่อสารมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นถึง ๑๒ เท่าในรอบ ๒๐ ปีที่ผ่านมา (ปัจจุบันการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคม (Social Network) มีสัดส่วนถึง ๘.๕ ของประชากรตัวอย่างที่ได้รับการสำรวจ) ซึ่งก็เป็นข้อเท็จจริงที่ว่า คนไทยทั่วไปจะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนก่อน ที่จะไปตอบสนองความต้องการด้านอื่น ตามทฤษฎี MASLOW ที่ระบุนิเวศความต้องการของมนุษย์ตามแผนภาพที่ ๓-๔

แผนภาพที่ ๓-๒ เปรียบเทียบสัดส่วนรายจ่ายประเภทต่างๆ ของครัวเรือน

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพที่ ๓-๓ เปรียบเทียบสัดส่วนรายจ่ายประเภทต่างๆ จำแนกตามชั้นรายจ่ายครัวเรือน

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพที่ ๓-๔ พีระมิดของความต้องการของมนุษย์

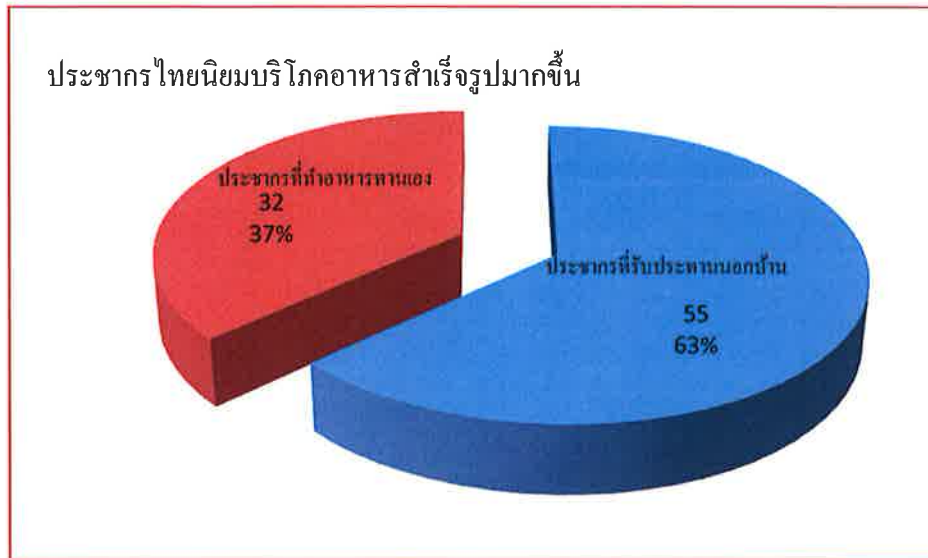

ที่มา : Wikipedia.org

๒. ประชากรไทยนิยมบริโภคอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น

จากภาวะสังคมที่บีบรัด เร่งรีบ ทำให้ครัวเรือนมีแนวโน้มที่จะประกอบอาหารรับประทานที่บ้านลดลง แต่ไปซื้ออาหารสำเร็จรูปรับประทานมากขึ้น อีกสาเหตุหนึ่ง คือ การที่ครัวเรือนมีขนาดเล็ก การประกอบอาหารรับประทานเองจึงไม่มีความคุ้มค่า ในปัจจุบันสัดส่วนของการบริโภคอาหารนอกครัวเรือนมีสูงถึงร้อยละ ๖๔.๔๕ ของประชากรตัวอย่างที่ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓-๕

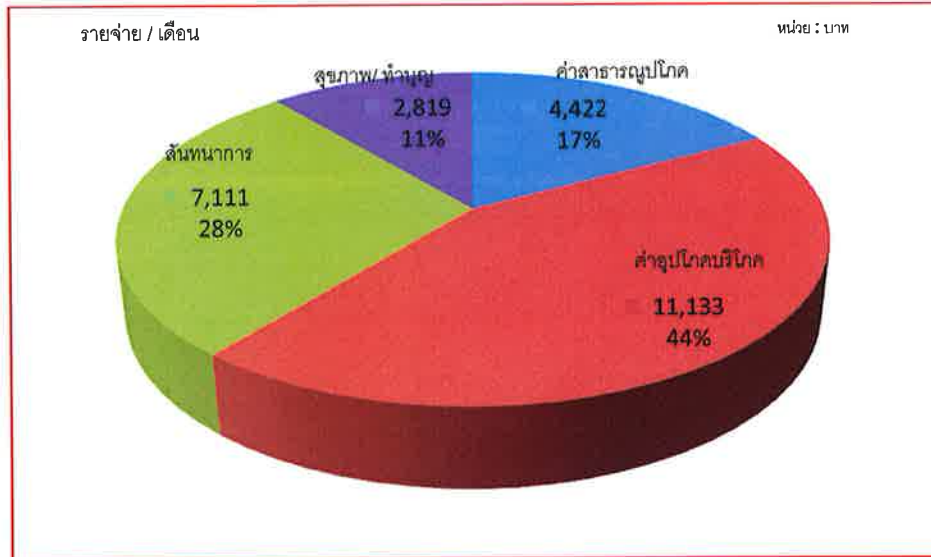
แผนภาพที่ ๓-๕ ประชากรไทยนิยมบริโภคอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น

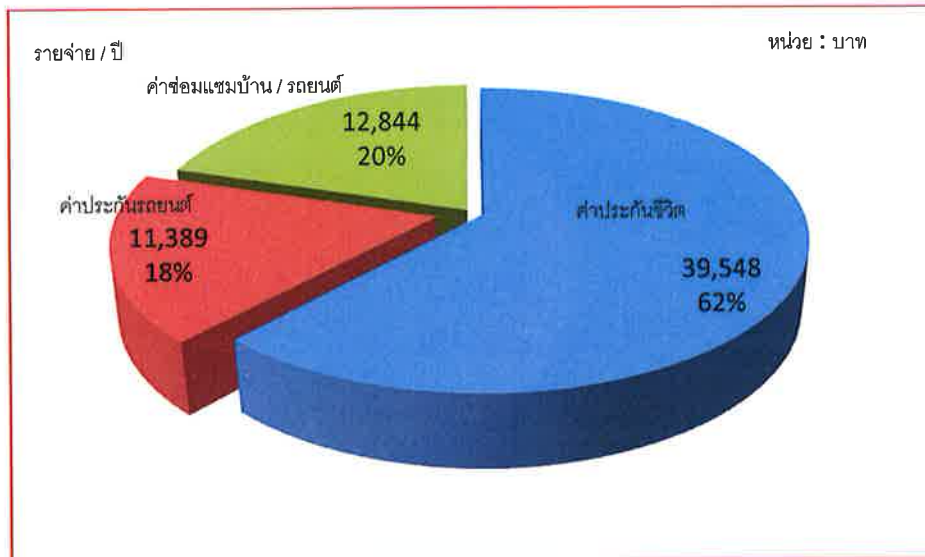
๓. ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ที่ค่าอุปโภคบริโภค

จากการวิจัยจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๓-๖ กลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่เป็นคนมีฐานะปานกลาง และมีอาชีพรับจ้าง จะมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนส่วนใหญ่ เป็นค่าอุปโภคบริโภค คือ ร้อยละ ๔๔ รองลงคือ ค่าสหนาการ ร้อยละ ๒๘ โดยมีค่าสาธารณูปโภค และค่าดูแลรักษาสุขภาพเป็นลำดับถัดมา ร้อยละ ๑๗ และ ๑๑ ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจัดสรรค่าใช้จ่ายประเภทรายปี ตามแผนภาพที่ ๓-๗ ส่วนใหญ่เป็นค่าประกันชีวิต ร้อยละ ๖๒ ค่าซ่อมแซมบ้านและรถยนต์ ร้อยละ ๑๘ ทำให้เห็นว่า การจัดสรรค่าใช้จ่ายของคนมีฐานะปานกลางมีรูปแบบที่ดี เมื่อเทียบกับอดีตที่มีสัดส่วนการจัดสรรรายจ่ายส่วนใหญ่ไปกับการอุปโภคบริโภค โดยไม่ค่อยได้ซื้อประกันมากนัก

แผนภาพที่ ๓-๖ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายรายเดือนต่อคน

แผนภาพที่ ๓-๗ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายรายปีต่อคน

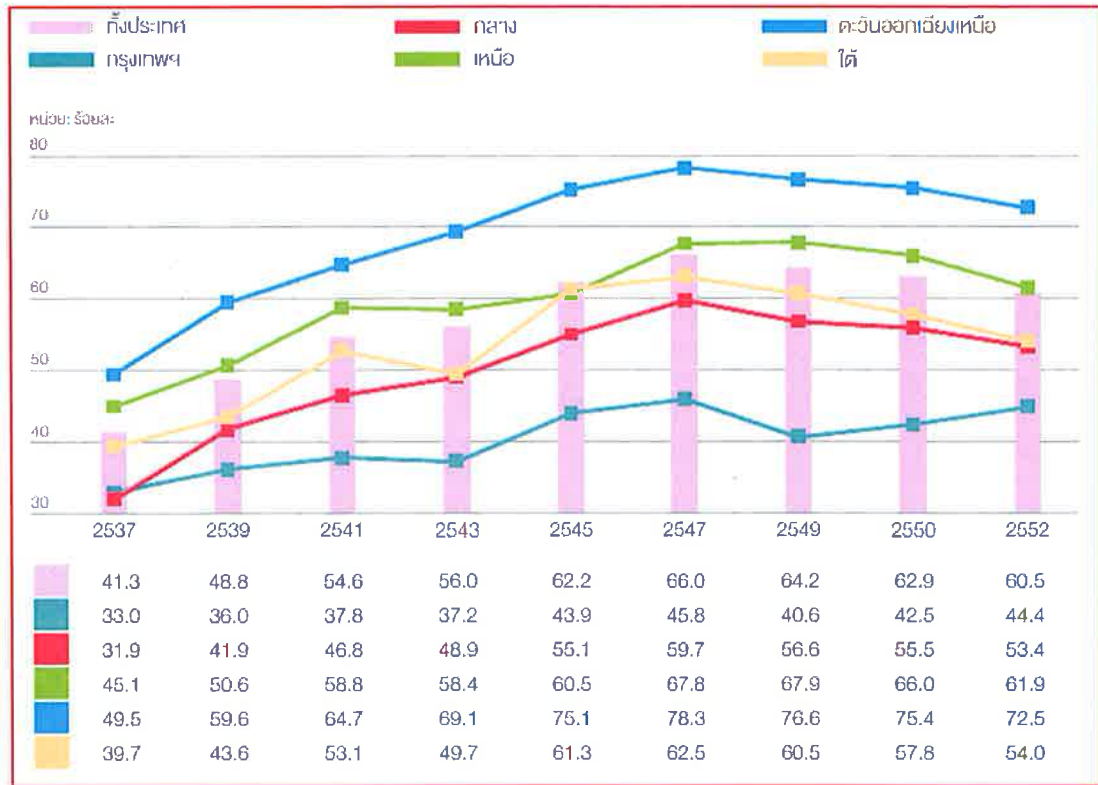

ภาระหนี้สินประชาชนและการแก้ปัญหาของรัฐ

ภาระหนี้สินยังคงเป็นปัญหาใหญ่ของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ จากข้อมูลแผนภาพที่ ๓-๘ แสดงให้เห็นว่าการก่อภาระหนี้สินของประชากรไทยมีสถิติที่สูงขึ้นมาโดยตลอด

ดังนั้น การแก้ปัญหาหนี้สินเพื่อให้ประชากรไทยหลุดพ้นจากความยากจน จึงเป็นนโยบายสำคัญของทุกๆ รัฐบาล ในปี ๒๕๔๖ มีการสำรวจและขึ้นทะเบียนคนจนขึ้นในประเทศไทย และพบว่ามีทั้งสิ้น ๘.๗๗ ล้านราย แยกเป็นหนี้สินภาคประชาชน ๕.๒๕ ล้านราย หรือร้อยละ ๖๐.๓๔ โดยกลุ่มนี้มีหนี้ทั้งในและนอกระบบรวมกันประมาณ ๕๑๒,๓๕๖ ล้านบาท แยกเป็นหนี้ในระบบ ๔๐๗,๘๖๒ ล้านบาท และที่เหลือ ๑๐๔,๓๕๕ ล้านบาท หรือร้อยละ ๒๐.๓๗ เป็นหนี้นอกระบบ และอาชีพเกษตรกรคืออาชีพที่มาลงทะเบียนเป็นคนจนมากที่สุดถึงร้อยละ ๔๕.๗๕ ของผู้มาลงทะเบียนทั้งหมด ในช่วงนั้นมีความเป็นรูปธรรมด้วยการ โอนหนี้นอกระบบทั้งหมดเข้ามาอยู่ในระบบ โดยมอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เป็นผู้ดูแลหลักในการบริหารหนี้สินนอกระบบที่โอนเข้ามา อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการและการประชาสัมพันธ์ที่ผิดพลาดของรัฐบาลและ ธกส. ในขณะนั้น ทำให้คนจนที่ได้รับการ โอนหนี้นอกระบบเข้ามาในระบบเข้าใจว่า รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบหนี้สินนอกระบบนั้นแทนตนเอง จึงมีความวุ่นวายอย่างมากในการบริหารหนี้ทั้งหมด

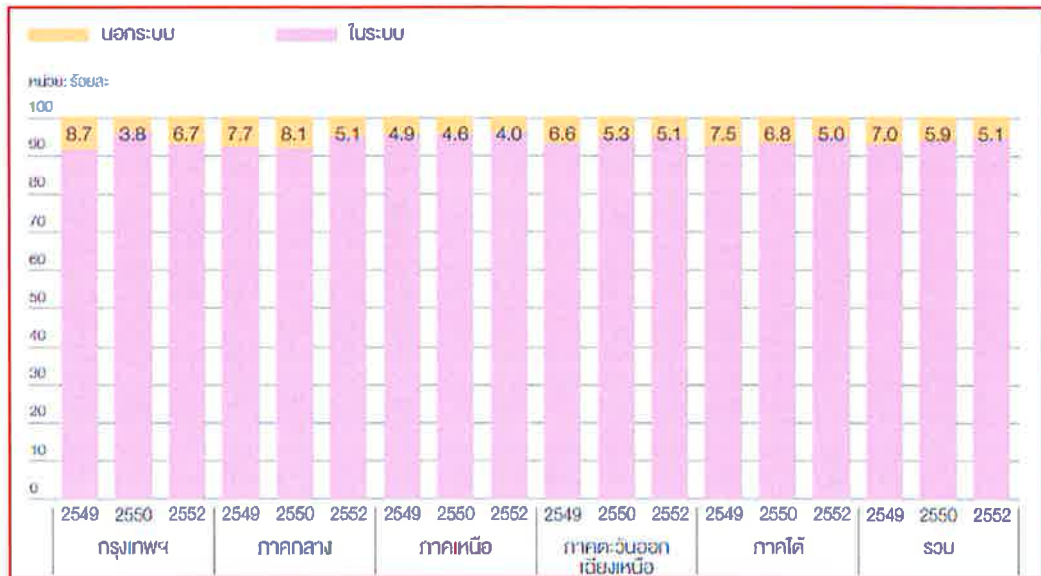
แผนภาพที่ ๓-๘ สัดส่วนคนที่มีหนี้สิน จำแนกตามภูมิภาค

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

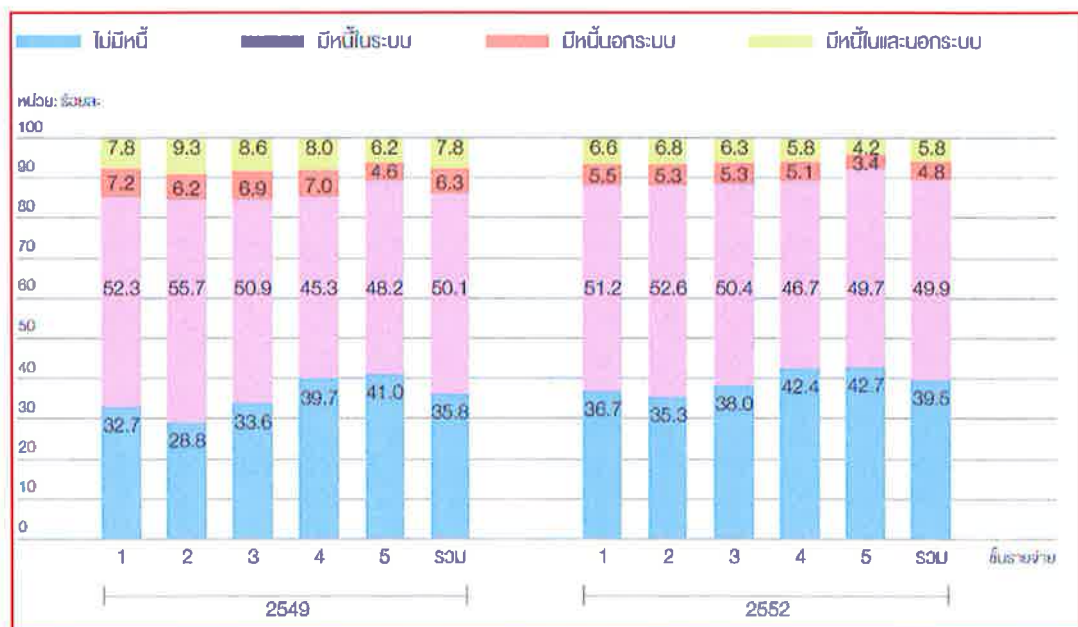
หลังจากนั้นรัฐบาลชุดต่อมาก็ให้ความสำคัญและพยายามที่จะแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบกันอย่างต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จพอสมควร ในปี ๒๕๕๒ ลูกหนี้ในระบบจำนวน ๑.๒ ล้านรายมีหนี้ในระบบรวมกัน ๑๒๒,๖๗๒ ล้านบาท ได้รับการเจรจาประนอมหนี้สำเร็จไป ร้อยละ ๕๐.๕๔ หรือ ๖.๐๑ แสนราย ทำให้หนี้ในระบบลดลง ข้อมูลนี้บ่งบอกชัดเจนว่า การมีหนี้ในระบบเกิดขึ้นตลอดเวลา และเป็นปัญหาใหญ่ของทุกๆ รัฐบาล และยอมพิสูจน์ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ระบบการจัดการทางการเงินของประชากรไทย ที่เป็นกลุ่มคนจน และปานกลางบางส่วนขาดประสิทธิภาพ ตามที่แสดงในภาพที่ ๓-๕ และ ๓-๑๐

แผนภาพที่ ๓-๕ สัดส่วนหนี้สินในและนอกระบบ จำแนกภูมิภาค

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพที่ ๓-๑๐ หนี้สินแยกตามชั้นรายจ่ายและประเภทการก่อหนี้

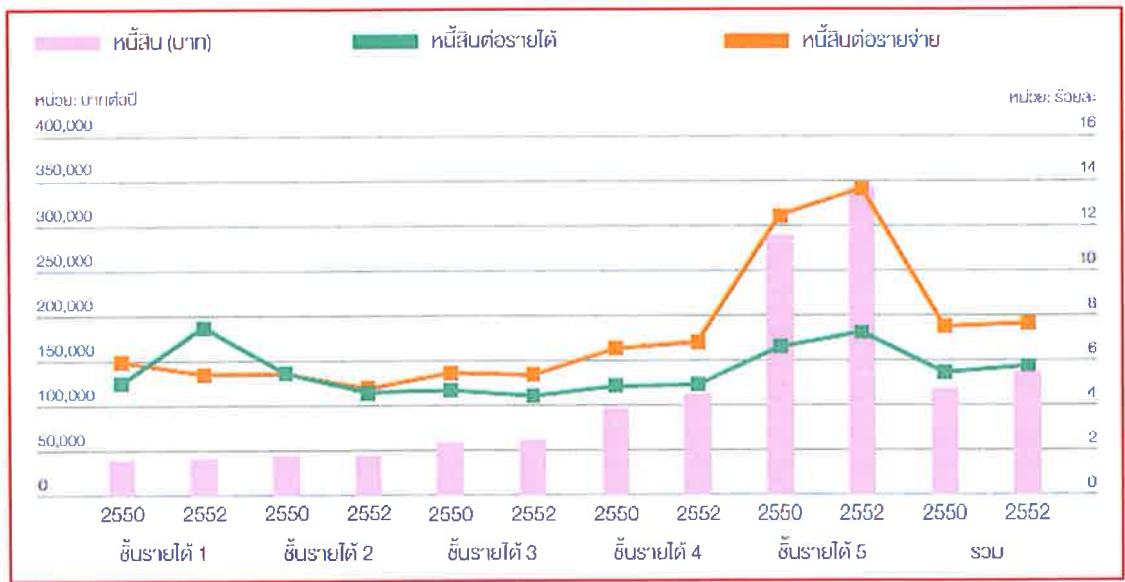

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปถึงกลุ่มตามชั้นรายได้ จะเห็นว่าครัวเรือนยากจน มีหนี้สินต่อรายได้ใกล้เคียงกับครัวเรือนที่ไม่ยากจน หรือกล่าวในแง่มุมหนึ่งคือ ครัวเรือนในกลุ่มที่ รายที่สุด (กลุ่มที่ ๕) มีอัตราส่วนหนี้สินต่อรายจ่ายสูงกว่ากลุ่มที่จนที่สุด (กลุ่มที่ ๑) แต่เมื่อเทียบ หนี้สินต่อรายได้จะอยู่ในระดับร้อยละ ๕-๗ ใกล้เคียงกัน ตามแผนภาพที่ ๓-๑๑

แผนภาพ ๓-๑๑ : หนี้สิน อัตราส่วนหนี้สินต่อรายได้และรายจ่าย จำแนกตามชั้นรายได้

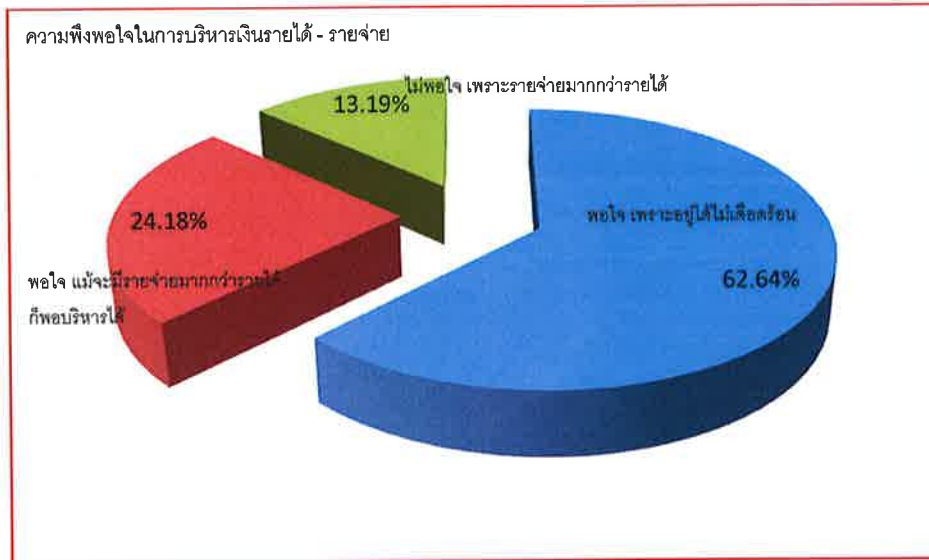

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การบริหารจัดการการเงินยังขาดประสิทธิภาพ

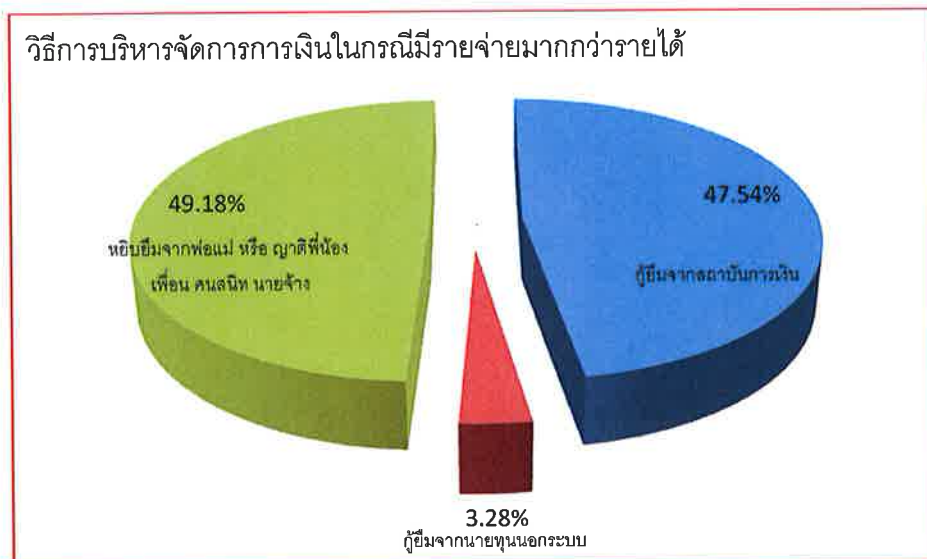
จากการวิจัย การบริหารจัดการการเงินของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยทำการสำรวจเอง จะเห็นว่า ส่วนใหญ่คือร้อยละ ๖๒.๖๔ มีความพอใจในการบริหารจัดการการเงินของตนเพราะไม่รู้สึกละอายใจแม้ว่าจะมีหนี้สินอยู่บ้าง ในขณะที่ร้อยละ ๒๔.๑๘ มีความพอใจแม้ว่าจะมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ เพราะยังพอบริหารจัดการได้ไม่เดือดร้อน ส่วนที่เหลือร้อยละ ๑๓.๑๘ ไม่พอใจเพราะรายจ่ายสูงกว่ารายได้มากจนเดือนร้อน ดังนั้น หากรวมแล้วจะเห็นว่าร้อยละ ๘๖.๘๒ ยังคงมีความพอใจในการบริหารจัดการการเงินของตนเองอยู่ โดยไม่ได้สนใจมากนักว่าตนเองจะมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้มากน้อยอย่างไรหรือมีหนี้สินอยู่บ้างก็ตาม ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๓-๑๒

แผนภาพที่ ๓-๑๒ ความพึงพอใจในการบริหารเงินรายได้-รายจ่าย

นอกจากนั้นจากการสำรวจพบว่ากลุ่มที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ มีการบริหารจัดการ ๓ วิธี คือร้อยละ ๔๗.๕๔ กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ในขณะที่ร้อยละ ๔๕.๑๘ กู้ยืมเงินจากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และคนสนิท โดยส่วนใหญ่จะใช้ตนเองเป็นผู้ค้ำประกัน ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๓-๑๓

แผนภาพที่ ๓-๑๓ วิธีการบริหารจัดการการเงินในกรณีที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้

ในเดือนเมษายน ๒๕๕๗ ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้ทำการสำรวจสถานการณ์ของผู้บริโภค ผลปรากฏว่าร้อยละ ๖.๔ เห็นว่ามีความสุขในการดำเนินชีวิต ตีมากที่สุดที่ร้อยละ ๔๘.๔ เห็นว่ามีความสุขในการเนินชีวิตปานกลางหรือพอสมควร และร้อยละ ๔๕.๒ ไม่มีความสุขในการดำเนินชีวิต และหากมองไป ๓ เดือนข้างหน้าถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ คนที่มีความสุขในการดำเนินชีวิตตีมากที่สุดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๐.๖ คนที่มีความสุขปานกลาง หรือ พอสมควรมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๐.๑ โดยกลุ่มคนที่ไม่มีความสุขมีสัดส่วนลดลงเหลือร้อยละ ๓๕.๓ ตามที่แสดงในตารางที่ ๓-๓

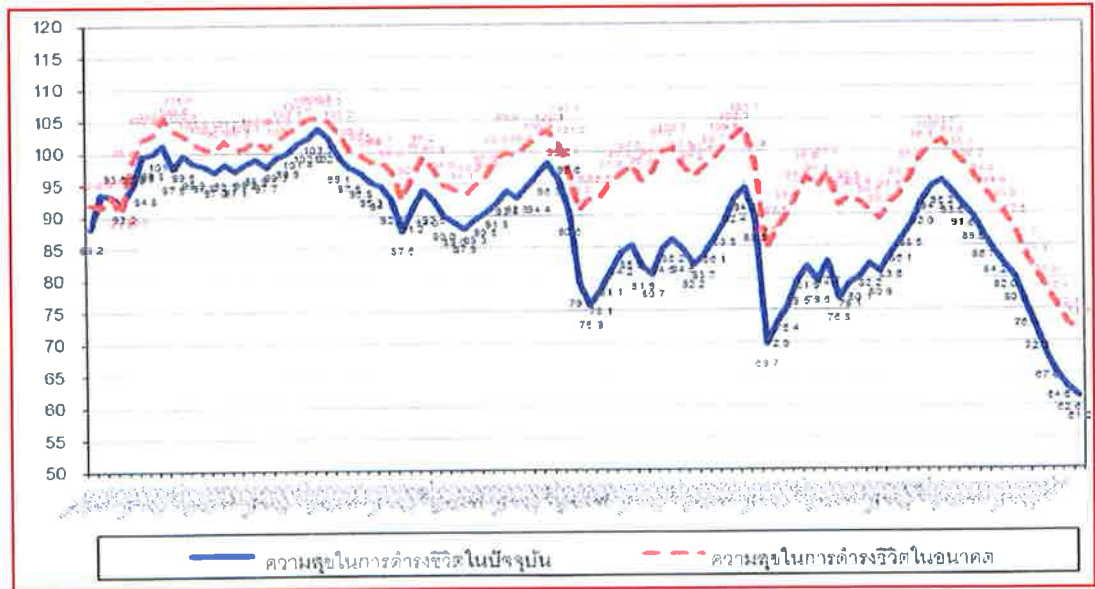
ตารางที่ ๓-๓ ผลสำรวจความคิดเห็นทางสังคมของผู้บริโภคในเดือนเมษายน ๒๕๕๗

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ	การสำรวจในเดือนเมษายน 2557							
	ปัจจุบัน (%)				3 เดือนข้างหน้า (%)			
	ดีหรือ มาก/ เหมาะสม	ปานกลาง/ พอสมควร	แย่หรือ น้อย/ไม่ เหมาะสม	ดัชนี	ดีหรือ มาก/ เหมาะสม	ปานกลาง/ พอสมควร	แย่หรือ น้อย/ไม่ เหมาะสม	ดัชนี
1. ความสุขในการดำเนินชีวิต	6.4	48.4	45.2	61.2	10.6	50.1	39.3	71.3
2. ภาวะค่าครองชีพ	3.9	35.5	60.6	43.3	6.2	47.0	46.8	59.4
3. ปัญหาสุขภาพจิต	5.8	38.2	56.0	49.8	15.3	34.9	49.8	65.5
4. สถานการณ์ทางการเมือง	1.5	34.3	64.2	37.3	1.5	33.3	65.2	36.3

ที่มา : ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

อย่างไรก็ตาม ประชากรไทยยังคงมีความหวังอยู่ตลอดเวลาว่าจะมีความสุขเพิ่มขึ้น หากมองไปข้างหน้าในอนาคต ซึ่งนับว่าเป็นคุณค่าทางความคิดที่บวก ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๓-๑๔

แผนภาพที่ ๓-๑๔ ดัชนีวัดความสุขในการดำรงชีวิต

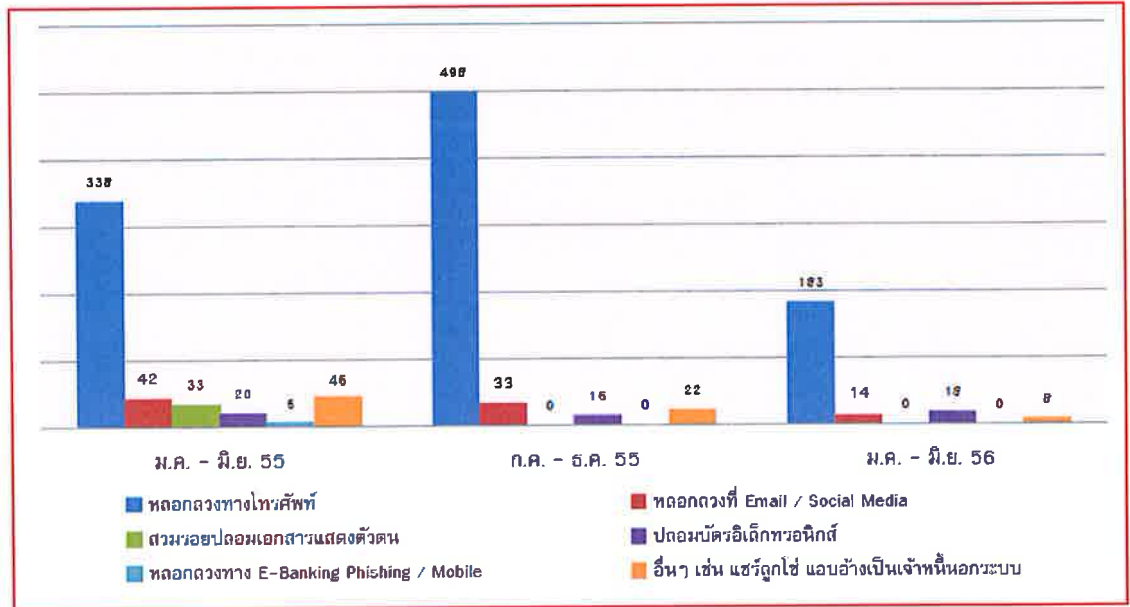
ที่มา : ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ปัญหาการบริหารจัดการเงินที่ยังขาดประสิทธิภาพเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารการเงินทำให้เกิดปัญหาทางสังคม

ประชากรไทยส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่มุ่งเน้นไปในเรื่องการดำรงชีพ ที่มีสภาวะบีบรัดทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ทางการเงิน การลงทุน ไม่สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการทางการเงิน เกิดเป็นการหลอกลวงเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินอยู่เนืองๆ ตามที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ ๓-๑๕, ๓-๑๖, ๓-๑๗ ตามลำดับ

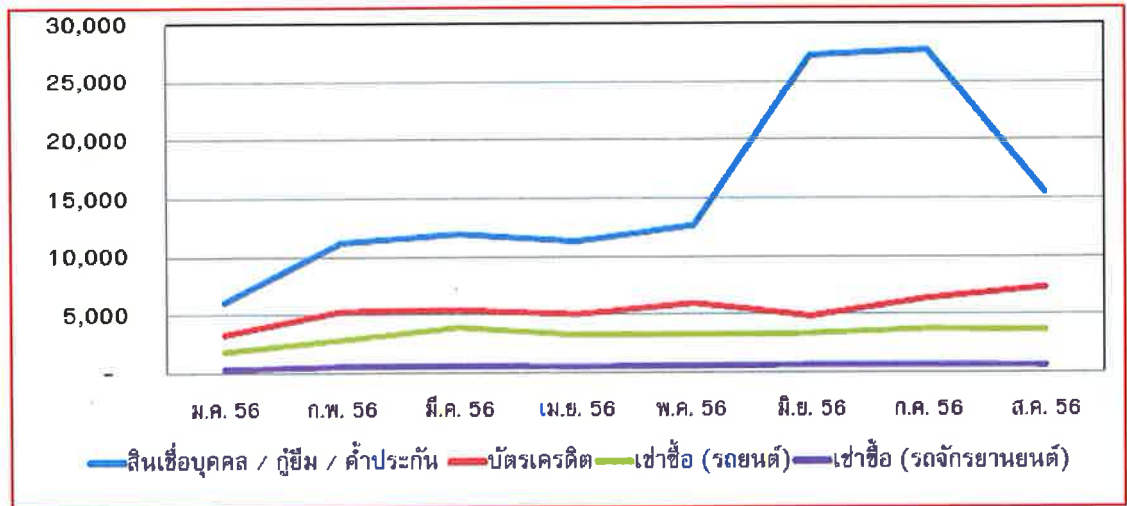

แผนภาพที่ ๓-๑๕ แนวโน้มการร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินจำแนกตามประเภทการถูกหลอกลวง

แหล่งข้อมูล : รายงานการดำเนินงานการให้ข้อมูล คำปรึกษา และรับเรื่องร้องเรียนครึ่งปีแรก 2556 (ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 30 มิถุนายน 2556)
ที่มา : ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ศคง.)

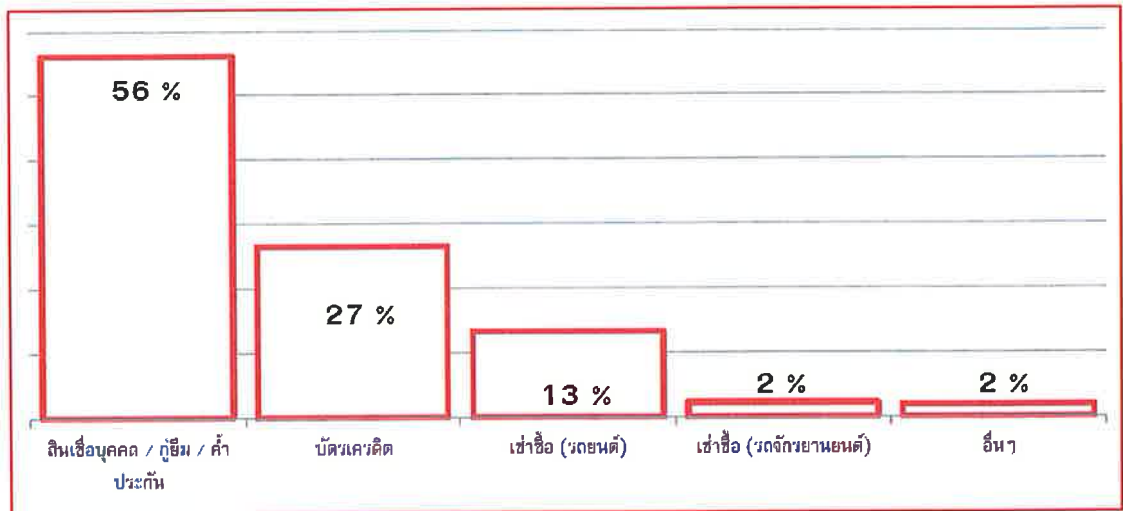
แผนภาพที่ ๓-๑๖ แนวโน้มจำนวนคดี จำแนกตามประเภท การให้บริการทางการเงิน ณ สิงหาคม ๒๕๕๖

แหล่งข้อมูล : รายงานสถิติประเภทคดีที่เข้าสู่การพิจารณาสูงสุด 5 อันดับแรกของศาลชั้นต้น
ทั่วราชอาณาจักร

ที่มา : สำนักงานศาลยุติธรรม

แผนภาพที่ ๓-๑๗ สัดส่วนจำนวนคดี จำแนกตามประเภท การให้บริการทางการเงิน ณ สิงหาคม ๒๕๕๖

แหล่งข้อมูล : รายงานสถิติประเภทคดีที่เข้าสู่การพิจารณาสูงสุด 5 อันดับแรกของศาลชั้นต้น
ทั่วราชอาณาจักร

ที่มา : สำนักงานศาลยุติธรรม

โดยทั้ง ๓ แผนภาพสามารถแสดงได้อย่างชัดเจนว่ามีการหลอกลวงกันได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการใช้บริการบัตรเครดิต การคิดดอกเบี้ย การแอบอ้างสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง

สถาบันวิทยาการตลาดทุน (วตท.) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เคยศึกษาและแสดงให้เห็นความแตกต่างของทักษะกับระดับความรู้ทางการเงิน ตามที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ ๓-๑๘ ที่แสดงให้เห็นได้ว่า มีองค์ความรู้มากมายที่ต้องนำมาใช้ในการบริหารจัดการการเงิน ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็นองค์ความรู้ที่ต้องใช้ทุกวัน ใช้เป็นครั้งคราว และใช้ในกรณีพิเศษ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องยากมากที่ประชากรไทยทั่วไปจะเข้าถึงและเข้าใจถึงองค์ความรู้เหล่านี้

แผนภาพที่ ๓-๑๘ ความแตกต่างของทักษะกับระดับความรู้ทางการเงิน

ที่มา สถาบันวิทยาการตลาดทุน (วตท.) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการศึกษาของ Joo and Grable (2000) โดยมีการสำรวจแรงงาน ๒๒๐ คน พบว่า ผลผลิตของแรงงานกับปัญหาด้านการเงินส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กัน เพราะฉะนั้น จึงเป็นเรื่อง น่าสนใจมากที่จะต้องเร่งผลักดันให้เกิดองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหาร การเงินและการลงทุนของประชากรไทยได้ดีขึ้นเร็วที่สุด

อย่างไรก็ตาม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเคยทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออม และการลงทุนของกลุ่มคนอายุ ๒๐-๒๕ ปี ไว้เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๕ พบว่ามีทัศนคติที่เป็นบวกกับการวางแผนทางการเงิน การออม การลงทุน การมองหาแหล่งรายได้อื่นๆ นอกจากรายได้ประจำ อย่างไรก็ตาม ก็ยังประเมินตนเองว่าขาดความรู้ในการลงทุน ทั้งนี้ มีความต้องการที่จะนำเงินออมไปลงทุนในธุรกิจส่วนตัวมากกว่าการลงทุนในหลักทรัพย์

สรุป

ในบทที่ ๓ นี้ได้ยกข้อมูลสำคัญทางการเงินที่บ่งบอกให้เห็นฐานะทางการเงินในรูปแบบของรายได้-รายจ่าย และเงินออมในปัจจุบัน แล้วคำนวณไปข้างหน้า ๑๐ ปี เพื่อให้เห็นแนวโน้มว่า อัตราการออมของประชากรไทยในอนาคตยังน่าเป็นห่วง เพราะมีตัวเลขแสดงให้เชื่อได้ว่า จะขาดแคลนเงินออมในอนาคต ในขณะที่เดียวกันเมื่อมองถึงพฤติกรรมการอุปโภคบริโภคจะเห็นว่า มีรูปแบบที่สะท้อนชีวิตเร่งรีบอย่างเห็นได้ชัด เพราะเป็นพฤติกรรมที่เน้นความรวดเร็ว สะดวกสบาย มีการเดินทางและการสื่อสารกันมากขึ้น และเมื่อมองในด้านการออมจะเห็นว่า มีความเหลื่อมล้ำด้านการออมอยู่มาก โดยแสดงให้เห็นว่า คนรวยที่สุดร้อยละ ๒๐ แรก รายได้มากกว่าคนจนที่สุดร้อยละ ๒๐ แรกถึง ๑๒ เท่า แต่ในขณะที่เดียวกันประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังมีภาระหนี้สินรุงรัง แม้ว่าภาครัฐจะพยายามแก้ไขปัญหานี้ในหลายๆ รัฐบาลที่ผ่านมาแล้วก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ภาระหนี้สินในปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพที่ดีขึ้นของการบริหารจัดการการเงิน เนื่องจากเป็นภาระหนี้สินที่ก่อขึ้นเพื่อการลงทุนมากขึ้นกว่าเพื่อการบริโภค และมีตัวเลขแสดงให้เห็นถึงการมองไปในอนาคตด้วยการบริหารความเสี่ยงผ่านการซื้อประกันชีวิต และประกันรถยนต์ ท้ายที่สุด ได้แสดงให้เห็นว่า บริหารจัดการการเงินนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้หลุดพ้นจากภาระหนี้สิน และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารรายได้-รายจ่าย จนเหลือเป็นเงินออม และเพื่อการลงทุน แต่ก็จะมีอุปสรรคที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ยาก นั่นคือ ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการการเงินในกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ที่น้อยอยู่ในระดับต่ำ

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

จากข้อมูลและสถิติต่างๆ ที่ปรากฏในบทที่ ๒ และบทที่ ๓ จึงขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีฐานะปานกลาง และเข้าสู่กับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap Country)

เมื่อวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างครัวเรือน จนถึงการสะท้อนถึงวิถีชีวิตสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากการบีบรัดของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยรอบ ๒๐ ปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดชนชั้นที่มีฐานะปานกลางอยู่มากกว่าร้อยละ ๘๐ ของประชากรไทยทั้งประเทศ แม้ว่าประเทศไทยมีการพัฒนาไปอย่างมาก จนมีคนจนอยู่ในประเทศไม่ถึงร้อยละ ๑๐ แต่คนจนเหล่านั้นจะไม่สามารถผลักดันตนเองขึ้นมาเป็นคนที่ฐานะปานกลางได้ แต่เมื่อมองลึกลงไปในกลุ่มประชากรมีรายได้ปานกลางซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุดแล้วยังเห็นว่ามีความผิดปกติการออม การลงทุน การบริหารจัดการ การเงินของตนที่ขาดประสิทธิภาพ ทำให้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน และยังมีแนวโน้มที่จะสามารถผลักดันตนเองให้หลุดพ้นออกจากสถานะเหล่านี้ได้ สถานะการณ์เช่นนี้เรียกว่า “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” หรือ “Middle Income Trap Country” ประกอบกับแนวโน้มประเทศไทยก็จะมีประชากรสูงอายุมากขึ้นกว่า ๒๐ ล้านคน ในปี ๒๕๖๑ หรือในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า

การเกิด “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” พร้อมๆ กับแนวโน้ม “สังคมสูงอายุ” ขึ้นนั้น ทำให้ประเทศไทยกำลังตกอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วงด้านเศรษฐกิจ และจะส่งผลร้ายต่อสังคมและการเมืองการปกครองในที่สุด

ประชากรไทยขาดความรู้และทักษะในการบริหารการเงินส่วนบุคคล (Personal Financial Management)

สิ่งที่บ่งบอกได้ชัดเจนจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีความรู้เพียงพอที่จะดูแลบริหารจัดการการเงินของตนเอง เริ่มตั้งแต่ปัญหาการหาช่องทางทำมาหากินให้มีรายได้ที่ดีขึ้น ปัญหาการใช้จ่ายอย่างฉลาดเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการดำรงชีวิต และในขณะเดียวกันก็เกิดปริมาณเงินออมที่เพียงพอ ที่จะนำไปต่อยอดด้วยการนำเงินออมไปลงทุน

ในขณะที่ประชากรส่วนหนึ่งที่พอจะมีเงินออมก็ยังคงขาดความรู้ถึงเครื่องมือการลงทุนที่มีอยู่ปัจจุบัน และอนาคต หรือมีอยู่นอกจากในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังขาดทักษะในการที่จะเลือกลงทุนในแต่ละประเภทของตราสารอีกด้วย

ดังนั้น ในปัจจุบันจึงเกิดปัญหาทางสังคมติดตามมาอย่างเห็นได้ชัด หลักฐานหนึ่งที่ควรนำมาอ้างอิง คือ สถิติการร้องเรียนภัยทางการเงินเพิ่มสูงขึ้นทุกๆ ปี และกว่าร้อยละ ๗๐ ของผู้ร้องเรียนภัยทางการเงินผ่านศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นการหลอกลวงทางโทรศัพท์ เช่น หลอกว่าเป็นหนี้บัตรเครดิตและบัตรถูกอายัดโดยสำนักงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) หรือโดยธนาคารแห่งประเทศไทย บางรายถูกหลอกลวงว่า ตนตกเป็นผู้ต้องสงสัยเรื่องคดียาเสพติด หรือมีการ โอนเงินในบัญชีของตนผิดปกติ หากต้องการแก้ไขต้องแจ้งหมายเลขบัญชีหรือ โอนเงินเข้าบัญชีผู้หลอกลวงเพื่อเป็นสินบน

คดีร้องเรียนที่มีความชัดเจนสนับสนุนงานวิจัยนี้ คือ คดีความจากภัยทางการเงิน หรือ มีผู้มาค้าประกัน หรือ ให้ใช้บัตรเครดิตบัญชีพิเศษ และคดีบัตรเครดิตนี้ก็มีสถิติที่สูงขึ้นเรื่อยๆ เรื่องนี้ ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยปัจจุบันอยู่กับการหมุนเงินและการบริหารหนี้สิน ผ่านการกู้ยืมผ่านบัตรเครดิตย่อมมีความชัดเจนว่า ประชากรไทยส่วนใหญ่ของประเทศขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการบริหารรายจ่าย การสะสมทรัพย์สิน การก่อหนี้รวมไปถึงการลงทุนประเภทต่างๆ

ปัญหาการรื้อฟื้นซ้ำเติมปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย

หากมองผิวเผิน อาจไม่คิดว่าการรื้อฟื้นหรือการฉ้อโกง หรือ ยักยอกทรัพย์สินจากคนที่ รู้น้อยกว่า หรือเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ต่างๆ นั้นจะมาเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับฐานะทางการเงิน และประสิทธิภาพการบริหารเงินของประชากรไทย แต่เมื่อวิเคราะห์ให้ถ่องแท้จะเห็นว่าประชากรไทยที่อยู่ในกลุ่มฐานะยากจนถึงฐานะปานกลางซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศมีปัญหาเรื่องการออมทำให้มีความจำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อปลดหนี้ ดิ้นรนเพื่อหาความสุขสบายขึ้นให้กับตนและครอบครัวทั้งสิ้นดังนี้ หากมีช่องทางใดที่ประชากรเหล่านี้สามารถใช้ระบบการรื้อฟื้นเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการประชากรกลุ่มนี้มักจะตัดสินใจที่จะเข้าร่วมในกระบวนการรื้อฟื้นเหล่านั้น เช่น กรณีที่รับราชการมีครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู หากมีใครมาเสนอให้จ่ายเงินสินบนในการแต่งตั้งตนขึ้นไปในตำแหน่งหรือในท้องที่จะไปคอร์รัปชันได้ ข้าราชการบางท่านอาจจะตัดสินใจให้สินบนนั้นเพื่อหวังจะเข้าสู่ตำแหน่ง หรือในท้องที่ที่ตนจะไปคอร์รัปชันได้สะดวก โดยหวังว่าจะได้คืนมา มากกว่าที่ให้สินบนไป กรณีเป็นเอกชน เช่น พ่อค้าที่ต้องตกอยู่ในสภาวะที่ต้องแข่งขันเพื่อให้ชนะคู่แข่ง หากมีใครมาเสนอให้จ่ายเงินสินบนในการชนะประมูลก็มีโอกาสสูงที่จะเข้าสู่กระบวนการคอร์รัปชันดังกล่าวอีกเช่นกัน และทุกๆ ครั้งที่มีการคอร์รัปชัน ผลประโยชน์ไม่ใช่ของหน่วยงาน

องค์กร หรือห้างร้านบริษัท แต่เป็นผลประโยชน์ที่ตกอยู่กับบุคคลในกระบวนการคอร์ปชั่นทั้งสิ้น และหากกระบวนการนี้ทำงานได้ผลดี บุคคลที่ร่วมอยู่ในกระบวนการก็จะมีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ขาดความระมัดระวัง จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคอย่างฟุ้งเฟ้อ และมีความกล้าที่จะก่อหนี้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินราคาแพง และหากวันใดโชคร้ายกระบวนการคอร์ปชั่นที่ตนร่วมอยู่นั้น สะดุดหยุดลง ก็จะทำให้ภาระหนี้สินไม่ได้รับการจัดการชดใช้ จะส่งผลร้ายต่อฐานะทางการเงินส่วนบุคคล รุกถามไปถึงเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างง่ายดาย

ประสิทธิภาพการผลิตของประชากรไทยส่วนใหญ่ลดลง

ประสิทธิภาพการผลิตของคนมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการเงินส่วนบุคคล กล่าวคือ คนที่อยู่ในสถานะหนี้สินรุงรัง และไม่มีหนทางหรือมีความยากลำบากที่จะหาเงินมาชำระ หรือลดภาระหนี้สินเหล่านั้นลง แม้ในกลุ่มที่มีเงินออมก็ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้ในการจัดการการเงินและการลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น กลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องกักระบวนการคอร์ปชั่น จะทำให้เกิดความกังวลใจ กระวนกระวายและขาดสมาธิในการทำงาน เพราะใช้สมาธิไปในการหาวิธีที่จะได้รับประโยชน์จากคอร์ปชั่น หรือ นื้อ โกงเงินจากหน้าที่การงานของตนหรือจากผู้อื่น ดังนั้น ประสิทธิภาพในการผลิตตามหน้าที่ของตนก็จะลดลง หากสภาพการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นกับประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ย่อมส่งผลเสียต่อประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของประเทศ

สรุป

ในบทที่ ๔ เป็นการแสดงผลการวิจัยข้อมูลที่แสดงไว้ในบทที่ ๒ และบทที่ ๓ ที่สามารถชี้ให้เห็นเป็น ๔ ประเด็น คือ ประเด็นที่ ๑ ประเทศไทยกำลังอยู่ใน “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” หรือ “Middle Income Trap Country” ซึ่งจะเป็นภาระหนักของรัฐบาลและเอกชนที่จะต้องเร่งหาวิธีแก้ไขหรือมีมาตรการในการดูแลให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศสามารถผลักดันตนเองข้ามกับดักนี้ไปได้ เพื่อลดความกดดันจากพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่เกิดการออมที่พอเพียง และเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการนำเงินออมนั้นไปลงทุนให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประเด็นที่ ๒ ประชากรไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการบริหารการเงินส่วนบุคคล เพราะยังมีจำนวนมากที่ถูกหลอกลวงทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการกู้เงิน การใช้บัตรเครดิต และคนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารการเงินและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่ ๓ คอร์ปชั่น

ช่วยซ้ำเติมปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการคอร์รัปชัน ล้วนแล้วแต่ต้องการผลประโยชน์ส่วนบุคคล ซึ่งจะทำให้มีพฤติกรรมที่กล้าเสี่ยง มีความโลภ และกล้าทำอะไรที่เสี่ยงเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่มีค่ามากๆ ซึ่งมีความเสี่ยงอย่างมากหากกระบวนการคอร์รัปชันถูกหยุดลง ก็จะทิ้งให้คนที่ร่วมในกระบวนการมีปัญหาทางการเงินขึ้นมาทันที และประการที่ ๔ ประสิทธิภาพการผลิตประชากรไทยลดลง อันเป็นผลมาจากที่ประชากรไทยส่วนใหญ่มีหนี้สิน ก็เกิดความกระวนกระวาย ไม่มีสมาธิในการทำงานของตนเอง และซ้ำร้ายกว่านั้น อาจนำไปสู่การหาหนทางทุจริตกับองค์กรหรือหน่วยงานหรือกับเพื่อนร่วมงานได้ง่าย

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

เอกสารวิจัยฉบับนี้ มุ่งเน้นในการหาข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ทั้งจากภาครัฐ และจากการตอบแบบสอบถามตามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กล่าวคือ

๑. เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างทางการเงินของคนที่ยังอยู่ในระดับฐานะดี ปานกลาง และยากจนของประเทศไทย พร้อมทั้งศึกษาให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตว่า จะมีความแตกต่างกันมากขึ้นหรือน้อยลง และเพราะสาเหตุอะไร

๒. เพื่อศึกษาวิถีคิดและพฤติกรรมการบริหารจัดการด้านการเงินการลงทุนของคนในระดับฐานะปานกลาง ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ พร้อมทั้งชี้ให้เห็น โอกาสที่คนไทยจะสามารถมีอิสรภาพทางการเงินได้หรือไม่

๓. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างเสถียรภาพทางการเงินส่วนบุคคล ให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว การวิจัยฉบับนี้จึงต้องแสดงให้เห็นถึงรากฐานต้นกำเนิดของปัญหาแนวโน้มการขาดเสถียรภาพทางการเงินของคนไทย ซึ่งจะมีผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้อย่างไร โดยเอกสารวิจัยฉบับนี้จะแสดงรากฐานต้นกำเนิดดังกล่าวไว้ในบทที่ ๒ และบทที่ ๓ กล่าวคือในบทที่ ๒ เป็นการแสดงเนื้อหาของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องนั้น สร้างผลกระทบอย่างไรต่อโครงสร้างพื้นฐานของสังคมไทย เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนไทย การลดลงของจำนวนครอบครัวที่มีพ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกัน แนวโน้มการลดลงของเยาวชนไทยต่อความต้องการของประเทศ ที่ต้องมีเยาวชนที่มีศักยภาพในการร่วมกันสร้างความต่อเนื่องของการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคมชนบทเป็นสังคมที่แตกต่างกับสังคมเมืองหลวงมาก ในชนบทมีสังคมแห่งกลางจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออันเนื่องมาจากภัยทำงานอพยพเข้าสู่การขายแรงงานในเมืองใหญ่ ในทางกลับกันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็ยังไม่ได้สร้างการกระจายรายได้ที่ดี ทำให้คนส่วนใหญ่ของประเทศที่หนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน เป็นต้น ส่วนในบทที่ ๓ จะแสดงให้เห็นฐานะทางการเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย และการบริหารการเงินของประชากรไทย ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในบทที่ ๒ เช่น เงินออมเฉลี่ยต่อเดือนมีแนวโน้ม

ลดลง พฤติกรรมการอุปโภคบริโภคจะเน้นความสะดวกสบายและรวดเร็วมากขึ้น สัดส่วนการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มลดลง ในขณะที่การเดินทางและการติดต่อสื่อสารเพิ่มขึ้นความรีบร้อนและประหยัดเรื่องอาหารทำให้มีการบริโภคอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น ความพยายามของรัฐในการแก้ปัญหาหนี้สินยังไม่ได้ส่งผลลัพธ์ที่ดี ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารการเงิน ไม่สามารถบริหารรายได้-รายจ่ายให้เหลือเป็นเงินออม อีกทั้งยังไม่สามารถบริหารเงินออมให้เป็นเงินลงทุนที่มีประสิทธิภาพที่ดี เป็นต้น โดยภาพรวมของเอกสารวิจัยฉบับนี้ สามารถแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภาพรวมได้ดีมาก ตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ ในปี ๒๕๐๕ เป็นต้นมา อย่างไรก็ตามการวิจัยพบว่า เป็นการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการกระจายรายได้ที่ดี เพราะการทำงานร่วมกันของภาครัฐและภาคเอกชน ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบการจัดการที่ควรจะทำให้เกิดกระบวนการเติบโตทางเศรษฐกิจพร้อม ๆ ไปกับประสิทธิภาพของการกระจายรายได้ นั้น ไม่มีผลสัมฤทธิ์ในทางบวก เป็นผลให้เกิดช่องว่างซึ่ง是不同的ฐานะของชนรายกับคนจนมากถึงประมาณ ๑๒-๑๕ เท่าในช่วงปี ๒๕๕๖ ถึง ปี ๒๕๕๔ สิ่งที่เห็นได้ชัดจากงานวิจัยฉบับนี้คือ เกิดอพยพแรงงานจากภาคอีสานเข้าสู่เขตที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างโอกาสในการหารายได้ ทำให้ต้องทิ้งถิ่นฐานและลูกวัยเด็กไว้กับปู่ ย่า ตา ยาย แม้แต่ประชากรในเขตที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจก็ยังมีความเร่งรีบและทำงานหนัก มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง ขาดโอกาสในการให้ความรักความอบอุ่นระหว่างกันในครอบครัว เยาวชนส่วนใหญ่จึงมีการปลูกฝังตนเอง ในลักษณะของการมีความเชื่อมั่นในตนเองแบบลวง ๆ ในขณะที่ภาวะในจิตใจไม่มั่นคงอ่อนไหวง่าย ประกอบกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย เยาวชนก็จะเข้าไปใช้ในทางที่ไม่สร้างสรรค์ จากงานวิจัยฉบับนี้สังคมประชากรไทย จะเห็นได้ชัดในภาพใหญ่ว่า คนไทยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีฐานะปานกลาง และอยู่ในสถานะ “กั๊กตัวรายได้ปานกลาง” หมายถึงมีรายได้พอเลี้ยงตนเองและครอบครัวขนาดเล็กได้ แต่ไม่สามารถสร้างเงินออมเพื่อใช้ดูแลตนเองได้เมื่อเข้าวัยสูงอายุ ประกอบกับแนวโน้มของการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าจาก ๑๒ ล้านคนเป็น ๒๐ ล้านคนในปี ๒๕๖๓ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สามารถแสดงให้เห็นแนวโน้มที่น่าเป็นห่วงว่าคนไทยจะประสบปัญหาขาดแคลนเงินออม ซึ่งจะส่งผลถึงโอกาสที่จะเกิดปัญหาทางสังคม รวมทั้งการคอร์รัปชันสูงขึ้นด้วย

เอกสารวิจัยฉบับนี้ยังพบอีกว่าประชากรไทยขาดความรู้และทักษะในการบริหารการเงินส่วนบุคคล (Personal Management) ทำให้คนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งติด “กั๊กตัวรายได้ปานกลาง” ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการเงินของตนเองเพื่อให้หลุดพ้นจากกั๊กตัวดังกล่าว ส่งผลให้เพิ่มโอกาสในการดิ้นรนเพื่อหารายได้ในทางลัด เช่น การคอร์รัปชัน หรือการหลงเชื่อผู้อื่นได้ง่าย อัตราการเติบโตของการออมต่อครัวเรือนมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่อัตราการ

เติบโตของเงินเพื่อที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจมีแนวโน้มคงที่หรือเพิ่มขึ้น ทำให้มีความชัดเจนพอสมควรว่าคนไทยจะมีโอกาสน้อยที่จะมีอิสรภาพทางการเงิน หรือการหลุดออกจาก “กับดัก รายได้ปานกลาง” ในอนาคต

อย่างไรก็ตาม แนวโน้มนี้ยังไม่ได้รับผลกระทบด้านลบอย่างรุนแรงกับคนไทยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของไทย หากแต่ถ้าไม่ได้รับการดูแลและแก้ไขปรับปรุง หรือเพิ่มมาตรการสร้างเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ การเกิดผลกระทบทางลบอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของไทยอาจจะมาถึงในเวลารวดเร็วกว่าที่ทุกคนจะคาดถึง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการเสนอแนวทางที่ผู้วิจัยเห็นควรจะนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างจริงจัง และเร่งด่วน หรืออย่างน้อย ก็นำไปศึกษาต่อในเชิงลึกร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบาย หรือข้อกำหนด หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อลดโอกาสที่ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบรุนแรง จากแนวโน้มดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

จากผลวิจัย ๔ ประเด็นในบทที่ ๔ ที่มุ่งผลักดันให้หลุดออกจาก “กับดักรายได้ปานกลาง” แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับสถานะความมั่นคงที่ถดถอยลดลงทางการเงินส่วนบุคคล และมีผลกระทบไปในสังคมวงกว้างที่ประชากรเหล่านั้นเข้าไปร่วมอยู่ ดังนั้น บทวิจัยนี้จึงมุ่งเสนอแนะเพื่อแก้ไขหรือป้องกันปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมด โดยเสนอเป็นแนวทางการปฏิบัติในการสร้างเสถียรภาพทางการเงินของคนไทยเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

๑. ภาครัฐร่วมกับเอกชนเพิ่มความเข้มข้นอย่างจริงจังในการผลักดันให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและทักษะในการบริหารการเงินและการลงทุนส่วนบุคคลในประเทศอย่างจริงจัง เพื่อให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศหลุดพ้นออกจาก “กับดักรายได้ปานกลาง” “(Middle Income Trap)” ด้วยการออกกระเปาะให้สถาบันการศึกษาสอนวิชาการบริหารการเงินและการลงทุนให้แก่เยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นไป การสร้างแรงจูงใจในรูปแบบการลดภาษีให้กับผู้ประกอบการอาชีพด้านการบริหารการเงินส่วนบุคคลและการลงทุน นอกจากนี้หน่วยงานกลางตามที่แสดงในตารางที่ ๕-๑ ควรมีหน้าที่ในการกระตุ้นหรือผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการอบรมด้านนี้อย่างจริงจังและอย่างกว้างขวางอีกด้วย

ตารางที่ ๕-๑ บทบาทของหน่วยงานของไทยจำแนกตามกิจกรรม

กิจกรรม / หน่วยงาน	ก. ศึกษาธิการ	ธ.พ.	ธ.พ.	ค.ป.ภ.	ก.ล.ด.	ค.ล.ท.	ส.ค.ค.	ธ.ก.ส.	ธ.อ.อ.ม.ล.น.	ค.น.ง.ค.อง.ท.น.ง.ม.น.บ้าน	ก.ร.ม.ก.ร.ท.ด.ค.น.า.ท.ม.ช.น.	ม.พ.ว.ร.ท.ย.ว.ล.ย.
การจัดการบัญชีและข้อมูลทางการเงิน	■						■	■	■			
การจัดการการเงินระยะสั้น	■				■	■	■	■	■	■	■	
การวางแผนการเงิน	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
การใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
การลงทุน					■	■	■	■	■	■	■	■
การให้ข้อมูลและแก้ปัญหา		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ความรู้พื้นฐานทางด้านเศรษฐศาสตร์และการเงิน	■				■	■	■	■	■	■	■	■

ที่มา : สถาบันวิทยาการตลาดทุน

๒. สร้างและส่งเสริมโอกาสในการระดมทุนของภาคธุรกิจเพื่อขยายธุรกิจและสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศพร้อมทั้งเพิ่มโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงการลงทุนด้วยการ

๒.๑ สนับสนุนธุรกิจเอกชนให้เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้มีการปรับตัวและทำธุรกิจด้วยความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล เพราะการเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะมีข้อบังคับให้ธุรกิจมีกรรมการอิสระเป็นตัวแทนผู้ถือหุ้นรายย่อย บังคับให้มีผู้สอบบัญชีที่ได้รับการรับรองว่ามีมาตรฐานชั้นนำ มีการเสียภาษีอย่างถูกต้อง มีการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับผลประกอบการและวิธีบริหารงานของบริษัทอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ บริษัทจะต้องจัดให้มีการรายงานผลประกอบการต่อผู้ถือหุ้นและต่อสาธารณชนเป็นระยะตลอดเวลา

เมื่อมีธุรกิจจำนวนมากเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แล้ว ก็จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงธุรกิจระหว่างกันเองหรือกับธุรกิจที่มาจากต่างประเทศมากขึ้น ธุรกิจก็จะมีโอกาสขยายตัวได้มากขึ้น ส่งผลถึงการจ้างงานเพิ่มขึ้น คนงานมีกำลังซื้อมากขึ้นมีการใช้จ่ายหมุนเวียนทางเศรษฐกิจมีผลต่อการกระจายรายได้และเพิ่มโอกาสในการสร้างเงินออมในขณะเดียวกันก็มีความรู้

ด้านการเงินการลงทุนสูงขึ้น จะทำให้เกิดการลงทุนที่เกิดการออกงย สามารถยกระดับฐานะทางการเงินของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศได้

๒.๒ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงโอกาสทางการลงทุนผ่านกองทุนรวมให้มากขึ้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่ที่พอจะมีเงินออม มักจะขาดความรู้ความเข้าใจในการลงทุนด้วยการกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสมและที่สำคัญคือผู้มีเงินออมไม่มาก จะได้มีโอกาสนำเงินออมของตนไปรวมกับคนอื่นได้ กองทุนรวมจึงเป็นคำตอบเดียวที่ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันส่งเสริมให้มีการลงทุนผ่านกองทุนรวมมากขึ้น ควรส่งเสริมให้มีแรงจูงใจด้านภาษีเพิ่มขึ้น เช่น การลงทุนผ่านกองทุนรวมเกินกว่า ๑ ปี หากขายแล้วมีกำไรจะไม่ต้องเสียภาษี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันหากลงทุนในหุ้นที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อขายแล้วได้กำไรก็ไม่ต้องเสียภาษี ก็ควรจะเปลี่ยนเป็น ต้องลงทุนไม่น้อยกว่า ๑ ปี หากขายแล้วมีกำไรจะไม่ต้องเสียภาษี เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการลงทุนระยะยาวมากขึ้น

๓. สนับสนุนการแก้ปัญหาคอร์รัปชันอย่างจริงจังเพราะการคอร์รัปชันเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้มีเงินออมไม่สูงแต่มีความ โลกหรือมีภาระจำยอมที่จะต้องคดโกงเพื่อให้อยู่รอดหรือเพื่อสร้างเงินออมในระยะสั้น โดยแก้ทั้ง ๓ ภาคส่วน ดังนี้

๓.๑ ภาคการเมือง แก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยกฎหมายเลือกตั้ง โดยกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มาจากการเลือกตั้งเช่นเดิม แต่ ส.ส. ไม่มีสิทธิเป็นรัฐมนตรี หรือตำแหน่งสูงสุดของกระทรวง เพราะ ส.ส.เป็นผู้แทนราษฎรท้องถิ่นต่างๆ ที่ควรเข้ามาเพื่อร่วมกันร่างนโยบายการบริหารประเทศและผลักดันให้เกิดการพัฒนาประเทศ โดยเน้นที่ท้องถิ่นที่ตนได้รับเลือกมา ดังนั้น ส.ส. จึงไม่ต้องมีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาแต่ควรเป็นที่รัก เคารพนับถือ และเชื่อถือจากท้องถิ่นที่ตนสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนการเป็นรัฐมนตรีนั้น มีความจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ที่สูงพอที่จะมาบริหารนโยบายของกระทรวงต่างๆ ซึ่งรัฐมนตรีเหล่านี้ ควรจะมาจากกระบวนการสรรหาบุคคลเข้ามาใส่ในบัญชีรายชื่อ แล้วมีกระบวนการคัดเลือกที่เหมาะสม รัฐมนตรีจึงเปรียบเสมือนผู้จัดการบริษัทที่ต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารบริษัท ในขณะที่ ส.ส. เปรียบเสมือนตัวแทนเจ้าของบริษัท ซึ่งไม่ต้องมีความรู้ความสามารถสูงก็ได้ และบริษัทก็เปรียบเสมือนประเทศนั่นเอง

นอกจากนี้ ต้องกำหนดให้ ส.ส. และผู้มีตำแหน่งทางการเมืองทุกคน รายงานที่มาของทรัพย์สินด้วย เพื่อให้ตรวจสอบย้อนไปได้ว่าที่มาจากไหนมีจริงหรือไม่ การปรับเปลี่ยนระเบียบวิธีในการสรรหา ส.ส. และรัฐมนตรีรูปแบบใหม่นี้ ทำให้มี ส.ส. ที่เป็นตัวแทนท้องถิ่นที่มิคนรัก นับถือ และเชื่อถือเข้ามาทำงาน คนที่จ้องหาผลประโยชน์ในตำแหน่งรัฐมนตรีก็จะลดลงไปหรืออาจ

ไม่มีอีกเลย ในขณะที่ประเทศไทยได้รับการดูแล บริหารจัดการอย่างเต็มความสามารถของรัฐมนตรี
ที่มาจากการสรรหา หากปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือไม่ประสบความสำเร็จก็ปรับเปลี่ยนได้

๓.๒ ภาคเศรษฐกิจ รัฐและเอกชนต้องจริงจังกับการหยุดกระบวนการคอร์ปชั่น
ทุกรูปแบบด้วยการกำหนดให้เป็น “วาระแห่งชาติ” โดยอาศัยหน่วยงานของทั้งสองฝ่ายช่วยกันดูแล
ซึ่งปัจจุบันภาคเอกชนมีการก่อตั้งองค์กรต่อต้านคอร์ปชั่น (ประเทศไทย) หรือ (Anti-Corruption
Thailand-ACT) ทำหน้าที่นี้อยู่ แต่ต้องการภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยการจัดตั้งคณะ
ตรวจสอบพฤติกรรมด้านคอร์ปชั่นของหน่วยงานราชการ รับข้อร้องเรียนด้านคอร์ปชั่นที่ร้องเรียน
และกลั่นกรองผ่านองค์กรต่อต้านคอร์ปชั่น (ประเทศไทย) ผลักดันให้เกิดการสอบสวน ตัดสิน
ลงโทษอย่างเฉียบขาด

๓.๓ ภาคสังคม ส่งเสริมอย่างจริงจังให้เกิดการทำธุรกิจควบคู่ไปกับการดูแล
สังคมและสิ่งแวดล้อม (Corporate Social Responsibility) ทั้งนี้ มีหน่วยงานทั้งภาคเอกชนและ
ภาครัฐหลายแห่งดำเนินการอยู่แล้ว แต่ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังขึ้น ให้เป็น วาระ
แห่งชาติด้วยเช่นกัน

บรรณานุกรม

เชียงใหม่,มหาวิทยาลัย : ชีวิตคนไทยในสองทศวรรษของการพัฒนา. เชียงใหม่ : แผนงานสร้างเสริม
นโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.) สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
๒๕๕๖.

วิทยาการตลาดทุน,สถาบัน “เอกสารประกอบการบรรยายจบการศึกษานักศึกษาสถาบันวิทยาการ
ตลาดทุน รุ่น ๑๗.” ๒๕๕๖.

หอการค้าไทย,มหาวิทยาลัย ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ. “ผลการสำรวจภาวะการณ์ทางสังคม
ของผู้บริโภคประจำเดือนเมษายน.” เอกสารวิจัย, ๒๕๕๗.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อเจ้าของประวัติ	นายวิเชฐ ตันติวานิช
วัน เดือน ปี ที่เกิด	๑๓ มิถุนายน ๒๕๐๔
ประวัติการศึกษา	
๒๕๑๓ - ๒๕๒๓	วชิราวุธวิทยาลัย
๒๕๒๓ - ๒๕๒๗	เศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการคลัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๕๒๗ - ๒๕๒๘	MBA, Finance & Marketing University of Hartford Connecticut, U.S.A.
ตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน	
๑๓ ส.ค. ๕๗ - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ชนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด
๑ พ.ค. ๕๕ - ปัจจุบัน	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) กรรมการผู้จัดการ ศูนย์ C asean (ในเครือ บมจ. ไทยเบฟ)
๑ ก.ย. ๕๓ - ปัจจุบัน	ประธานกรรมการบริหาร สถาบันพัฒนาผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
๑๒ พ.ค. ๕๖ - ปัจจุบัน	อนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
๕ ก.ค. ๕๖ - ปัจจุบัน	กรรมการที่ปรึกษาด้านงานวิจัยและการกำกับดูแลกิจการ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
มี.ค. ๕๕ - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ภัทรลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน)
๒๕๕๕ - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท เอ็ม พิคเจอร์ส เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)

- ๑๘ มี.ค. ๕๖ - ปัจจุบัน กรรมการ
บริษัท เจดับเบิ้ลยูดี อินโฟโลจิสติกส์ จำกัด
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- ๑๖ ก.ย. ๕๓ - ปัจจุบัน - ที่ปรึกษา ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai)
- ๓๑ ส.ค. ๕๓ - ปัจจุบัน - รองประธานคณะกรรมการอำนวยการ
สถาบันวิทยาการตลาดทุน (วตท.)
- ๑ มิ.ย. ๔๘ - ปัจจุบัน กรรมการ และประธานคณะทำงานด้านธุรกิจการเงิน
หอการค้านานาชาติ ประเทศไทย (International Chamber of
Commerce-Thailand)
- ๑๕ ก.ย. ๕๑ - ปัจจุบัน ที่ปรึกษา สมาคมไทย-ญี่ปุ่น

ประสบการณ์ทำงานในอดีต

- ๑๗ ก.พ. ๔๗ - ก.ย. ๕๔ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
กรรมการ
- ๒๕ ธ.ค. ๕๒ - ก.ย. ๕๔ - อนุกรรมการวิจัย และพัฒนา
- ๑๘ มี.ค. ๕๓ - ก.ย. ๕๔ - อนุกรรมการกำกับดูแลกิจการที่ดี
- ๒๑ ต.ค. ๕๓ - ก.ย. ๕๔ - ประธานคณะอนุกรรมการ โครงสร้างองค์กรและทรัพยากรมนุษย์
- อนุกรรมการกำกับดูแลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- อนุกรรมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- ๑ ม.ค. ๔๕ - ๓๑ ส.ค. ๕๓ - รองผู้จัดการ สายงานผู้ออกหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียน
ดูแลสายงานการตลาด
- ๑ มิ.ย. ๕๒ - ๓๑ พ.ค. ๕๓ - ประธานที่ปรึกษา ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai)
- ๑๔ ม.ค. ๕๓ - ๓๑ พ.ค. ๕๓ - ประธานคณะทำงานบริหารเงินลงทุน
- ๓๑ ส.ค. ๕๓ - ๓๐ พ.ย. ๕๓ - ประธานคณะกรรมการอำนวยการ สถาบันวิทยาการตลาดทุน
(วตท.)
- ๑๘ ม.ค. ๕๓ - ๓๑ ส.ค. ๕๓ - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารางวัล SET Awards ๒๐๑๐
- ๒๑ ม.ค. ๕๓ - ๓๑ ส.ค. ๕๓ - กรรมการ บริษัท เซ็ทเทรด ดอท คอม จำกัด
- กรรมการ บริษัท ตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

หลักสูตรพิเศษ

๒๕๓๓	Director Certificate Program สมาคมส่งเสริมสถาบันการบริษัทไทย (IOD)
๓๑ พ.ย.- ๘ ธ.ค.๔๘	Executive Leadership Program NIDA – Wharton, Pennsylvania, U.S.A
ก.ย.-ธ.ค. ๔๘	หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ ๑ สถาบันวิทยาการตลาดทุน
๑ พ.ค. ๕๒	Certified Financial Planner : CFP สมาคมนักวางแผนการเงินไทย
มี.ค. – ก.ค. ๕๓	หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านการค้า การพาณิชย์ และ อุตสาหกรรม (TEPCoT) รุ่นที่ ๓ สถาบันวิทยาการการค้า
๒๕๕๖ - ๒๕๕๗	หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) รุ่นที่ ๒๖ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง การสร้างเสถียรภาพทางการเงินของคนไทย เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

ผู้วิจัย นายวิเชฐ ตันติวานิช หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

ตำแหน่ง ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่ประเทศไทยเริ่มต้นมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ เมื่อ ปี ๒๕๐๔ ได้มีการระดมให้ความชัดเจนในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการวางนโยบาย ลงไปถึงแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบาย จะสังเกตได้ว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเจริญเติบโตได้ดีพอสมควรในช่วงกว่า ๕๐ ปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ประมาณ ๕ % ต่อปี

ข้อสังเกตประการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัย คือ ประเทศไทยกำลังอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่มีการมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม และกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย สถานการณ์ที่เราพบในปัจจุบัน คือ ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศกลับมีความยากจนลงโดยเปรียบเทียบ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจมีความชัดเจนมากขึ้นฐานะของคนรวยกับคนจนมีความแตกต่างกันมากขึ้น กำลังซื้อของคนชั้นกลางซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศเติบโตไม่ทันการปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าที่เป็นปัจจัยพื้นฐานมีราคาเพิ่มขึ้นตามการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางฐานะมากขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของคนทั้งประเทศไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น คนที่มีฐานะปานกลางถึงระดับดีมีโอกาสดำเนินการเข้าถึงข้อมูลและรับการศึกษาได้สูงกว่า จึงมีโอกาสดำเนินการยกระดับฐานะของกลุ่มตนขึ้นได้รวดเร็วกว่า ในขณะที่คนที่มีฐานะยากจนไม่มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและรับการศึกษาที่ดีจะยกระดับฐานะของกลุ่มตนขึ้นได้ช้ากว่า

จากข้อสังเกตเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า คนกลุ่มใหญ่ของประเทศกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย เพราะต้องอยู่ในสังคมที่มีการอุปโภคและการบริโภคสูง แต่ไม่สมฐานะตนเอง ทำให้เกิดภาระหนี้สินล้นพ้นตัว และมีโอกาสน้อยมากที่จะหลุดพ้นจากวงจรอุบาทว์ได้ในช่วงชีวิตของตน ผลที่ตามมาคือ ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากความอิจฉา ความอดอยาก และความโลภ และหากบริหารจัดการไม่ดีก็จะทำให้เกิดความอ่อนแอของสังคมและประชากรของชาติ ส่งผลให้ประเทศชาติอ่อนแอในด้านเศรษฐกิจสังคม และส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ทำวิจัยให้เห็นถึงข้อเท็จจริง และทางแก้ไขในเรื่อง “การสร้างเสถียรภาพทางการเงินของคนไทยเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ” ขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาเพิ่มเติมของผู้ที่สนใจอื่นๆ และนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนวิถีคิด (Paradigm Shift) ของผู้บริหารประเทศ ตลอดจนนักธุรกิจและประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นกลาง และผู้มีฐานะยากจน งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยในระยะยาวต่อไป เพราะจะทำให้สังคมมีความสุขมากขึ้น ทำให้ประเทศเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และส่งผลถึงความมั่นคงรอบด้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างทางการเงินของคนที่ยังอยู่ในระดับฐานะดี ปานกลาง และยากจนของประเทศไทย พร้อมทั้งศึกษาให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตว่า จะมีความแตกต่างกันมากขึ้นหรือน้อยลง และเพราะสาเหตุอะไร
๒. เพื่อศึกษาวิถีคิดและพฤติกรรมกรการบริหารจัดการด้านการเงินการลงทุนของคนในระดับฐานะปานกลาง ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นโอกาสที่คนไทยจะสามารถมีอิสรภาพทางการเงินได้หรือไม่
๓. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างเสถียรภาพทางการเงินส่วนบุคคล ให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อความคมกรวิจัยให้มีขอบเขตที่ชัดเจน และไม่ครอบคลุมกว้างขวางจนเกินไป ในงานวิจัยนี้ จึงได้มีการกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้เป็น ๒ เรื่องดังนี้

๑. ส่วนข้อมูลทางสถิติ และข้อมูลแสดงฐานะทางการเงิน

การวิจัยจะครอบคลุมถึงข้อมูลแสดงฐานะทางการเงินเฉพาะในส่วนที่หาได้ทั่วไป จากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่นับรวมข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างเก็บรักษาไว้เองโดยไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ

๒. กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย

การวิจัยจะทำจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเฉพาะบางกลุ่มที่มีการประกอบอาชีพ หรือมีรายได้ชัดเจน เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างบริษัท เจ้าของกิจการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงเยาวชนที่กำลังอยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า เนื่องจากแหล่งรายได้เป็นแหล่งเดียวกันกับพ่อแม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

๑. วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ เปรียบเทียบวิเคราะห์ให้เห็นถึง วิธีคิด และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย มาประกอบกับข้อมูลเชิงปริมาณบางส่วนได้ (ถ้ามี)

๒. แหล่งข้อมูล

การวิจัยจะใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ พูดคุย และสังเกตจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย คือ ข้าราชการ พนักงานบริษัทและเจ้าของกิจการที่มีรายได้ประจำ

นอกจากนั้น จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้าจากบทความ งานวิจัย หรือกรณีศึกษา (Cases) อื่นๆ ที่หาได้จากแหล่งข้อมูลสาธารณะ เช่น สำมะโนประชากรประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ หรือนักธุรกิจสาขาต่าง ๆ

๓. การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะมีขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลก่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลมาตั้งเป็นโจทย์หลัก จากนั้นจะวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มาเพื่อตั้งชุดคำถามที่จะใช้ในการจัดเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์ พูดคุยและสังเกตต่อไป เมื่อได้ข้อมูลจากทั้ง ๒ แหล่งมาแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของข้อมูลทั้งสองแหล่งประกอบกันต่อไป

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำอย่างพื้นฐาน (Basic) ด้วยการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง ในกรณีที่เป็นตัวเลข อาจมีการวิเคราะห์ด้วยการคำนวณ จากสมมติฐานที่ตั้งขึ้น เพื่อให้เห็นแนวโน้มต่าง ๆ ที่วิเคราะห์ได้จากตัวเลขเหล่านั้น ในกรณีที่เป็นข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเลข จะใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพให้เห็นถึงรูปแบบพฤติกรรม และวิถีคิดในแง่มุมต่างๆ จากนั้นจึงนำงานวิเคราะห์มากระทบกัน เพื่อหาคำอธิบายจากผลเหมือน ผลต่างที่ได้รับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถชี้ให้เห็นเป็น ๔ ประเด็น คือ ประเด็นที่ ๑ ประเทศไทยกำลังอยู่ใน “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” หรือ “Middle Income Trap Country” ซึ่งจะเป็นภาระหนักของรัฐบาลและเอกชนที่จะต้องเร่งหาวิธีแก้ไขหรือมีมาตรการในการดูแลให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศสามารถผลักดันตนเองข้ามกับดักนี้ไปให้ได้ เพื่อลดความกดดันจากพฤติกรรมค่าใช้จ่ายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่เกิดการออมที่พอเพียง และเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการนำเงินออมนั้นไปลงทุนให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประเด็นที่ ๒ ประชากรไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการบริหารการเงินส่วนบุคคล เพราะยังมีจำนวนมากที่ถูกหลอกลวงทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการกู้เงิน การใช้บัตรเครดิต และคนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารการเงินและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่ ๓ คอร์ปชั่นช่วยซ้ำเติมปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการคอร์ปชั่น ส่วนแล้วแต่ต้องการผลประโยชน์ส่วนบุคคล ซึ่งจะทำให้มีพฤติกรรมที่กล้าเสี่ยง มีความโลภ และกล้าก่อหนี้สินเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่มีค่ามากๆ ซึ่งมีความเสี่ยงอย่างมากหากกระบวนการคอร์ปชั่นถูกหยุดลง ก็จะทิ้งให้คนที่ร่วมในกระบวนการมีปัญหาทางการเงินขึ้นมาทันที และประการที่ ๔ ประสิทธิภาพการผลิตประชากรไทยลดลง อันเป็นผลมาจากที่ประชากรไทยส่วนใหญ่มีหนี้สิน ก็เกิดความกระวนกระวาย ไม่มีสมาธิในการทำหน้าทีการทำงานของตนเอง และซ้ำร้ายกว่านั้น อาจนำไปสู่การหาหนทางทุจริตกับองค์กรหรือหน่วยงานหรือกับเพื่อนร่วมงานได้ง่าย